

11 MART 2020 TARİHİNDE CORONA VİRÜS İLE İLGİLİ DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'NÜN PANDEMİ İLAN ETMESİNİ TAKİP EDEN BİR AYLIK SÜREÇTE SAĞLIK BAKANI SAYIN FAHRETTİN KOCA'NIN AÇIKLAMALARININ İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

ANALYSING THE STATEMENTS OF HEALTH MINISTER FAHRETTİN KOCA IN A MONTHLY PERIOD FOLLOWING THE ANNOUNCEMENT OF THE WORLD HEALTH ORGANIZATION PANDEMIC RELATED TO CORONA VIRUS ON MARCH 11, 2020

Reference: Feridunoğlu, İ.C. (2020). "11 Mart 2020 Tarihinde Corona Virüs İle İlgili Dünya Sağlık Örgütü'nün Pandemi İlan Etmesini Takip Eden Bir Aylık Süreçte Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca'nın Açıklamalarının İçerik Analizi Yöntemi İle İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(38): 2103-2123.

Dr. Öğr. Üyesi. İsmail Cem FERİDUNOĞLU

Giresun Üniversitesi Tirebolu İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, Giresun/TÜRKİYE
ORCID ID: 0000-0002-8453-4178

ÖZET

Dünya yeni COVID-19 salgını baskısı altındadır. Türkiye dünyanın onsekizinci en kalabalık ülkesidir ve daha uzun bir süre boyunca önemli ölçüde etkileneceği tahmin edilmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de insanların COVID-19 ile ilgili haberlere ve bilgilere nasıl eriştiklerini belgelemek ve anlamak için, 11 Mart – 11 Nisan arasındaki süreçte, küresel pandeminin ilk aşamalarında, farklı kaynakların ve platformların güvenilirliği nasıl değerlendirdikleri, koronavirüs kriziyle ilgili bilgi ve yansımalarını, Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca'nın açıklamalarının içerik analizini inceliyoruz.

Üst düzey politikacıların, pandemi hakkında net, doğru ve dürüst bir şekilde iletişim kurmalarını sağlamak için özel bir sorumluluk taşıdığı açıktır. Eğer bunu yapmazlarsa, insanlar durumu yanlış anlayacak ve kendilerini, sevdiklerini ve topluluklarını daha fazla risk altına sokacağından, sonuçlar ciddi olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Corona Virüs, Covid-19, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca

ABSTRACT

The world is under pressure from the new COVID-19 outbreak. Turkey is the eighteenth most populous country in the world and is predicted to be significantly affected over a longer period of time. In April March 11-April 11, in order to document and understand how people in Turkey access news and information about COVID – 19, we examine the reliability of different sources and platforms, their information and reflections on the coronavirus crisis, and the content analysis of the statements of the Minister of health, Mr. Fahrettin Koca, in the early stages of the global pandemic.

It is clear that senior politicians have a particular responsibility to ensure that they communicate clearly, accurately and honestly about the pandemic. If they don't, the consequences could be serious as people will misunderstand the situation and put themselves, their loved ones and their communities at greater risk.

Key Words: Pandemic, Corona Virus, Covid-19, Minister Of Health Fahrettin Koca

1. GİRİŞ

Dünya şu anda yeni koronavirüs hastalığından (COVID-19) etkilenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü/DSÖ (WHO) salgının etkilerini yönetmek için küresel çabaları koordine etmektedir ve 11 Mart 2020'de COVID-19'u küresel bir salgın olarak ilan etmiştir [WHO, 26 March 2020]. Etkilerin boyutu daha önce öngörülmemiş ve çalışmalar, dünyanın sosyal ve ekonomik olarak toparlanmasının on yıldan uzun sürebileceğini [United Nations, 25 March 2020] ve Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin (Sustainable Development Agenda/SDG) 2030'daki ilerlemesini önemli ölçüde tehlikeye atabileceğini öne sürmüştür. G20 ülkeleri 27 Mart'ta küresel ekonomiyi COVID-19'a karşı savunmak için 5 trilyon dolar taahhüt ederken, Birleşmiş Milletler (BM) COVID-19 için

Küresel İnsani Müdahale Planını (Global Humanitarian Response Plan for COVID-19) başlatmıştır [United Nations, 25 March 2020].

Pandemi, Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde başladı ve çeşitli ülkelerde halk sağlığına birçok yeni zorluk getirdi. Dünya, son 20 yılda HIV, İnfluenza A virüsü alt tipi H1N1, İnfluenza A virüsü alt tipi H5N1, SARS-CoV1, MERS-CoV ve Ebola gibiyeni virüs enfeksiyonlarının neden olduğu küresel halk sağlığı krizleri yaşamıştır. Bununla birlikte, bir koronavirüs türünün (SARS-CoV2) neden olduğu COVID-19'un epidemiyolojik yeniliği, dünyadaki birçok hükümeti hazırlıksız yakalayan ani ve hızlı yayılımı nedeniyle hazırlık eksikliği ortaya koydu (Djalante, et al., 2020: 1).

DSÖ, salgınlarla başa çıkmak için hükümetler tarafından üstlenilecek altı öncelikli strateji yayınladı. Stratejiler aşağıdaki gibidir (WHO, 26 March 2020):

- ✓ Sağlık çalışanları kadrolarını genişletmek, eğitmek ve dağıtmak;
- ✓ Şüpheli vakaları bulmak için sistemleri uygulamak;
- ✓ Test üretimini hızlandırmak ve kullanılabilirliği artırmak;
- ✓ Koronavirüs sağlık merkezlerine dönüştürülebilecek tesisleri tanımlamak;
- ✓ Vakaları karantinaya almak için planlar geliştirmek;
- ✓ Hükümetin virüsü baskılama önlemlerini yeniden odaklamak.

Salgında zirveyi düşürmek ve geciktirmek önemlidir. Kontrolsüz önlemler vaka sayısında hızlı artışa yol açacaktır, erkenden zirveye ulaşmak ve yanıt vermek daha fazla sağlık sistemi kapasitesi gerektirirken, erken uygulanan sıkı kontrol önlemleri vaka sayısını azaltmaya, zirveye ulaşmayı geciktirmeye ve sağlık sistemlerinin daha düşük kapasitesine gereksinim duymaya yardımcı olacaktır [World Economic Forum, March 2020].

DSÖ Genel Direktörü Tedros Adhanom Ghebreyesus, 15 Şubat 2020 tarihinde Münih Güvenlik Konferansı'nda, "*Yalnız bir epidemi (salgın) ile değil, aynı zamanda infodemi¹ (bilgi salgını) ile de savaşıyoruz*" (WHO-Munich Security Conference) ifadesinde bulunmuştur. Bu durumda, insanların koronavirüs krizinde, hem kendilerini hem yakın çevresini hem de geniş topluluklarını korumak için neler yapabilecekleri hakkındaki haberlere ve bilgilere ve ayrıca hükümetlerin ve diğerlerinin pandemiye nasıl tepki verdiğine dair bağımsız raporlara erişebilmeleri kritik derecede önem kazanmaktadır. Hem bilginin hem de çeşitli yanlış bilginin insanların halk sağlığı krizini nasıl anladığını ve bunlara nasıl tepki verdiğini ve hangi kurumların bu sorunu ele almaya yardımcı olduğunu (ya da olmadığını) nasıl değerlendirdiklerini önemli ölçüde şekillendireceği açıktır. Araştırmacıların uzun zamandır bildiği gibi, insanların krizlere nasıl tepki vereceğini belirleyen, gerçek risk değil, risk algısıdır (Glik, 2007: 39; Nielsen, 2020: 5).

COVID-19 etrafındaki geniş haber ve bilgi hacmi ve belirsizlik, DSÖ'nün 'infodemik' terimini kullanmasına yol açmıştır. Ancak koronavirüs pratik amaçlar için tıp uzmanları tarafından teşhis ve test edilen tek bir patojen olarak tanımlanabilir ve yayılması bu şekilde haritalandırılırken (test ve diğer araçlar mevcutsa), olgu denetleyicileri tarafından tanımlanan en belirgin şekilde yanlış, açık bir şekilde üretilmiş ve açıkça kasıtlı olarak manipüle edilmiş dezenformasyonun ötesinde, koronavirüs hakkında öğrendiklerimizin çoğunu, doğru ve yanlış, güvenilir ve güveniliriz olarak açık ve temiz bir şekilde ayırmak daha zordur (Brennen, et al. 2020). Bu, kamuoyunun çoğunun - tartışmasız haklı olarak - güvendikleri bilgilerin çoğunu ve haber medyası, teknoloji şirketleri veya kamu yetkilileri olsun, kaynakların çoğunun siyah ve beyaz değil, gri tonlarında gördüğünü gösteren önceki araştırmalarla uyumludur (Nielsen and Graves, 2017; Newman et al., 2018). Kaynaklara güven gibi subjektif ve öznelarası olmayan faktörler, halkın güvenilirlik ve doğruluk gibi faktörleri oluşturmaktaki daha zor risk hakkında nasıl bilgilendirildiği kadar önemlidir (Glik, 2007: 38).

Çin'de SARS CoV-2 virüsünün patlak vermesinden bu yana, salgını kontrol altında tutmak için uluslararası alanda çok sayıda benzeri görülmemiş siyasi girişim gerçekleştirildi (Fisher, & Wilder-Smith, 2020: 1109-1110).Dünyanın dört bir yanındaki insanlar giderek rahatsız edici haberlere ve son zamanlarda hayatlarına benzersiz müdahalelere maruz kaldılar (Teufel, et al., 2020: 1).

DSÖ tarafından 5 Ocak 2020'de, 31 Aralık 2019 – 5 Ocak 2020 tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyeti'nde 59 şüpheli vakanın tespit edildiği bildirildiğinden, ülkemizde Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (SB-HSGM) tarafından hastalık takip edildi.Dünyadaki gelişmeleri ve hastalığın uluslararası yayılımını yakından takip etti ve etmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'de insanların COVID-19 hakkındaki haberlere ve bilgilere nasıl eriştiklerini anlamak için, virüsü Avrupa teması sonucu aldığı saptanan bir Türk vatandaşının saptandığı 11 Mart ve ülkemizde vaka sayısının 5138 ve ölüm sayısının 95'e yükseldiği 11 Nisan 2020 tarihleri arasındaki olguları ve Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın vatandaşları bilgilendirme açıklamalarını ele alıyoruz. Çalışmada, Sağlık Bakanlığı İnternet Sitesi'nde bulunan Basın Merkezi Bölümünün Basın duyuruları kısmındaki açıklamalar aracılığıyla ülkemizde ve dünyada haber ve medya kullanımında daha geniş farklılıklar ve benzerlikler hakkında zaten bildiklerimiz ışığında mevcut bulguları bağlamsallaştıracağız. Analizin, gazeteciler, haber medyası, platform şirketleri, kamu yetkilileri ve vatandaşlar için, koronavirüs çevresindeki haber ve bilgi akışını düşündüklerinde faydalı olacağını umuyoruz.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, Sağlık Bakanlığı İnternet Sitesi'nde bulunan Basın Merkezi Bölümünün Basın duyuruları kısmındaki açıklamalara dayanmaktadır.Bu çalışma Nitel Araştırmaları Raporlama Standartları'na göre rapor edilmiştir.Tüm veriler (açıklamalar) kamu malı olarak alındığından etik bir onay gerekmemiştir.

3. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Çalışmanın amacı Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca'nın pandeminin ülkemizdeki başlangıç evresindeki açıklamalarının içerik analizi yöntemi ile incelenmesi olduğu için, araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan içerik analizidir. Bir nitel araştırma yöntemi olan içerik analizi, bir metindeki değişkenleri ölçmek amacıyla, sistematik tarafsız ve sayısal olarak yapılan analizdir (Wimmer and Dominick, 2000: 135–136). Çalışma, araştırma amaçlarına uygun tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modeli var olan mevcut bir durumu değiştirmeye kalkışmadan, var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar,1998: 77).

Metodoloji, hükümetlerin konuşmalarını ve raporlarını içeren medya içerik analizine dayalı hızlı analizlerin yanı sıra, Mart-Nisan 2020 arasında mevcut olan çeşitli sosyal medya platformlarının gözlemlenmesini içermektedir.Özellikle Sağlık Bakanlığı İnternet Sitesi'nde bulunan Basın Merkezi Bölümünün Basın duyuruları<https://www.saglik.gov.tr/TR,3197/basin-duyurulari.html> sitesinden çevrimiçi medya içerikleri, kitle iletişim araçları ve sosyal medya platformlarındaki katılımcı gözlemleri hedeflenmiştir.

4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca'nın pandeminin ülkemizdeki başlangıç evresindeki açıklamalarının rolü ve öneminin saptanması ve buradan yola çıkarak yapıcı öneriler getirilmesidir. Ayrıca, araştırmaya konu olan pandeminin, insanların yaşamında getirdiği değişiklikler de ele alınacaktır. Araştırmada bu temel amaç yanında, insanların, web sitelerinde daha çok hangi web site özelliklerini kullandıklarının da ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın üç amacı vardır:

- ✓ İlk olarak, Türkiye'deki COVID-19 acil durumlarına yanıt verme konusundaki kilit strateji ve eylemleri vurgulamak,
- ✓ İkincisi, bu yanıtlardaki boşlukları ve fırsatları analiz etmek,

- ✓ Üçüncüsü, kısa ve uzun vadede hızlı, kapsamlı ve daha sistematik yaklaşımlara yönelik öneriler sunmaktır.

5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

COVID-19'un yayılmasını yavaşlatmak için, artan hükümet kısıtlamaları ve “fiziksel uzaklaşma” döneminde, psikolojik zorluklar artmaktadır. Sosyal medya, politik temasın yanı sıra sosyal teması sürdürmede de önemli bir rol oynamaktadır. Dünya liderleri bunu yalnızca vatandaşları bilgilendirmek için değil, aynı zamanda moralleri artırmak ve insanların korkularını yönetmek için de kullanmaktadır. Ancak, bazı yöneticiler bu yaklaşımı izlemez; Sağlık Bakanı Fahrettin Koca buna bir örnektir. COVID-19 korkusu, genel kaygı, depresyon, güvenlik davranışı, hükümete güven ve Türkiye’deki risk algısını saptamaya çalışan anketler, bu olguların düzeylerini belirlemektedir. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’nın açıklamalarıyla birlikte, Türk halkında kaygı ve depresyonun azalması fark edildi. Twitter gibi sosyal medya platformlarını kullanmanın yanı sıra, bilgi sağlamak için farklı - ve bazen daha muhafazakar - kanalların da etkili olabileceği görülmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’deki COVID-19’a güncel hızlı yanıtların kısa bir raporunu, analizini ve değerlendirmesini amaçlayan ilk politika-yanıt odaklı akademik yayınlardan biridir. Bilgilerin hızlı bir şekilde yayınlanmasını ve yayılmasını sağlamak için, bu makale yanıtların kapsamlı bir listesini sunma niyetinde değildir, ancak krizin ortasında hükümetin yönlendirdiği mevcut yanıtları yakalamayı amaçlamaktadır. Bu makale, tüm paydaşlara Mart 2020’den krizin sonuna kadar ulusal düzeyde mevcut politika seçeneklerini iyileştirmeleri ve ayarlamaları için içgörü ve dersler sağladığı için 'gerçek zamanlı değerlendirme' olarak görülebilir.

6. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Bu çalışmanın bir takım kısıtlamaları vardır. Birincisi, İnsanları etkileyen, şiddetli akut solunum yolu sendromu koronavirüsü 2'nin (SARS-CoV-2) neden olduğu bulaşıcı bir solunum yolu hastalığı olan COVID-19'un ülkemizdeki 11 Mart-11 Nisan sürecindeki gelişmelerdir. İkincisi, bu süreçte halkı bilgilendirme konusunda çeşitli yetkililerin arasında yalnızca Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın açıklamaları değerlendirilecektir.

7. VERİLER VE ANALİZLER

7.1. Kilit COVID-19 Sağlık-Acil Durum Etkileri Ve Erken Müdahaleler

Bu bölüm Türkiye’deki kilit tepkiler hakkında bilgi sunmaktadır. İlk olarak, sağlık acil durumlarına müdahale konusunda mevcut kurumsal çerçeveyi tartışıyoruz. Daha sonra enfeksiyonların erken ve hızlı saptanması ve teşhisine odaklanıyoruz. Son olarak, COVID-19 için hükümet yetkililerinin ve özelde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın açıklamalarını inceliyoruz.

7.1.1. Önemli Etkilere Ve Zaman Çizelgesine Genel Bakış

2 Aralık 2019'da, Çin, Hubei Eyaleti, Wuhan'da kökeni bilinmeyen pnömoni (akciğer iltihaplanması) vakaları bildirildi. 9 Ocak 2020'de Çin'den ilk COVID-19 ile ilgili ölüm bildirildi. 17 Ocak 2020'de Tayland ve Japonya'dan ithal edilen ilk vakalar rapor edildi. Ocak ayının sonuna doğru Avrupa'da vakalar ortaya çıkmaya başladı. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 11 Mart 2020'de bir salgın ilan etti. 14 Mart 2020'de Avrupa, DSÖ tarafından salgının merkez üssü ilan edildi (WHO, 2020).

Türkiye'deki ilk COVID-19 olgumuz, 9 Mart 2020'de hastaneye başvuran 44 yaşında bir erkekti. İlk ilgili ölüm 17 Mart 2020'de meydana geldi. İlk vaka tespit edilmeden önce pandemi için hazırlık devam etmektedir. Ulusal Pandemi Planı 2006 yılında yayınlandı. Pandemi Grip Ulusal Hazırlık Planı, 2009 Grip A salgını sırasında kazanılan deneyimler ışığında güncellendikten sonra kullanıma sunuldu. Bu doğrultuda, ulusal ve il düzeyinde Pandemi Koordinasyon Kurulları ve Operasyon Merkezleri kurulmuştur. Bu, Yeni Koronavirüs Hastalığına (COVID-19) uyarlanabilir bir plandı. 7/24 çalışmak üzere ekipler oluşturuldu ve Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü bünyesinde Halk Sağlığı Acil Durum Operasyon Merkezi'nde bir Bilim Kurulu kuruldu. “COVID-19 Risk Değerlendirmesi”,

“COVID-19 Yönergesi” ve “Olgu Sunum Formu”, kişisel koruyucu ekipmanın düzenlemeleri, ihtiyaca dayalı kılavuzlar, tedavi algoritmaları, broşürler ve ilgili belgeler yayımlanmıştır. Vaka temelli takip için Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) kullanılmaktadır. Merkezi Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarı ve çeşitli illerde yetkili laboratuvarlarda numuneleri analiz etmek için PCR ve hızlı teşhis kitleri kullanılmaktadır. Belirli ülkelere uçuş kısıtlamaları, kademeli olarak tüm uçuşların askıya alınması ve yabancı uyrukluların girişinin engellenmesi, risk altındaki ülkelerden gelenler için 14 günlük tecrit ve semptom izleme dahil olmak üzere çeşitli önleyici tedbirler uygulanmıştır. Kronik hastalığı olan kişilere okullarda kampüs eğitimi ve kamu dinlenme ve eğlence alanlarının faaliyetleri geçici olarak durdurulmuştur. Tedbirler cezaevi kurumları, yurtlar, bakım evleri, toplu taşıma ve şehirlerarası otobüsler için uygulanmakta ve hafta sonu sokağa çıkma yasağı uygulanmaktadır. Pandemi planına uygun olarak, çok sektörlü bir yaklaşımla eylemler gerçekleştirilmiş ve toplumu bir bütün olarak kapsamak için önleyici tedbirler alınmıştır (Demirbilek, vd., 2020: 494).

7.1.2. Enfeksiyonların Erken Ve Hızlı Tespiti Ve Teşhisi

Günümüzde, ters transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu (RT-PCR / reverse transcription polymerase chain reaction), insanlarda COVID-19 enfeksiyonunu hızlı ve doğru bir şekilde tespit etmek için kabul edilen tek yöntemdir (CDC, 2020). Birincisi, enzim ters transkriptaz, SARS-CoV2'nin genetik materyali olan RNA'yı nazofaringeal bulaşı örneklerinden DNA'ya (ters transkripsiyon aşaması) değiştirmek için kullanılır. Daha sonra, spesifik primerler kullanılarak, virüsten kaynaklanan sentezlenmiş DNA'nın bir bölümü polimeraz zincir reaksiyonu (PCR) yöntemi kullanılarak genişletildi. Sadece hem insan hem de virüs RNA'sını içeren bulaşı örnekleri pozitif sonuçlar gösterecektir.

Daha önce, Çin'in Wuhan kentindeki salgın hastalıkların başlangıcı ve zirvesi sırasında Türkiye'deki raporlar, ülkede sıfır enfeksiyon olduğunu öne sürdü. Bu, birkaç ay boyunca, çeşitli raporlar Türkiye'nin komşu ülkelerinin en az bir enfeksiyon bildirdiğini göstermiş olsa bile, sıfır vaka gösterildi. Hükümet tarafından hızlı kararlar ve eylemler yapmak için kullanılan hızlı bilimsel araştırmaların eksikliği, Türkiye ve sosyal medyada görüldüğü gibi birçok sahte-bilimsel “açıklama”ya neden olmuştur (örn. Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışmalarını ve faaliyetlerini sürdüren Koronavirüs Bilim Kurulu üyeleri adına açılan sahte hesaplar aracılığıyla yayılan dezenformasyon ve infodemi tüm toplumu tehdit etmektedir. Kırık ve Özkoçak, 2020: 149). Bununla birlikte, daha sonraki raporlar, örneğin Harvard Üniversitesi tarafından önerilen (De Salazar, et al., 2020) ve daha sonra Türkiye Sağlık Bakanlığı tarafından sıfır vakanın bilimsel olarak imkansız olduğunu güçlü bir şekilde gösterdi.

Ülkemizde ilk örnek, 21 Ocak 2020'de alındıktan sonra GSYİH Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarlarında analiz edilmiştir. Şu anda, mevcut olası vaka tanımını sürekli karşılayan kişilerin örnekleri alınmaktadır. Polimeraz (belirli bir polimerin, özellikle DNA veya RNA'nın oluşumunu sağlayan bir enzim) zincir reaksiyonu (PCR) kullanılarak test edilen örneklerin sonuçları zamanında paylaşılır. Hızlı çalışmayı sağlamak için, solunum örnekleri sadece merkezi laboratuvarlarda değil, aynı zamanda birçok ilde merkezi GSYİH Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarı tarafından yetkilendirilen laboratuvarlarda da analiz edilmektedir. Ayrıca, hızlı teşhis kitleri kullanılmaktadır. Numune alma ve teşhis için gerekli tüm malzemeler, merkezi düzeyde sağlanmakta ve illere dağıtılmaktadır (Demirbilek, vd., 2020: 490).

Sağlık Bakanlığı tarafından hastalıkların korunması için şunlar sağlanmıştır: sosyal güvenceye sahip olup olmadıklarına bakılmaksızın, herkes kişisel koruyucu ekipman, teşhis testleri ve ilgili tedavi için kullanılan ilaçları kullanabilir. Maskeleri halka ücretsiz olarak tedarik etmek için etkinlikler gerçekleştirilir.

Pandemi için tanı, tedavi, önleme, tıbbi atık yönetimi gibi çeşitli konularda detaylı çalışmalar yapılır.

Virüs izolasyonu, aşı, ilaç ve plazma tedavisi gibi konularda bilimsel çalışmalar yapılır. Solunum yolu örneklerinde SARS-CoV-2'nin saptanması için gerçek zamanlı PCR teşhis kiti, Sağlık Bakanlığı GDPH Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Departmanı Viroloji Laboratuvarı tarafından geliştirilmiştir. Dolayısıyla tanısal test sayısında bir sınırlama yoktur (Demirbilek, vd., 2020: 493).

7.1.3. COVID-19'un Tıbbi Hızlı Müdahale ve Halk Sağlığı Yönleriyle İlgili Kılavuz İlkeleri

COVID-19 Bilim Kurulu, 22 Ocak 2020'de "COVID-19 Risk Değerlendirmesi"ni gerçekleştirdi. Ayrıca aynı toplantıda "COVID-19 Yönergesi ve Olgu Sunum Formu" hazırlanmıştır. "COVID-19 Hastalık Kılavuzu", enfeksiyon hakkında genel bilgileri, vaka tanımlarını ve vaka yönetimi, enfeksiyon kontrolü ve izolasyonu, hasta bakımı ve tedavisi ile ilgili bilgileri içerir. Kılavuzda ayrıca COVID-19 vakaları olan ülkelere seyahat edecek insanlar için bilgiler yer aldı. Bu rehber, şüpheli vakalara karşı ülke çapında standart bir yaklaşım sağlamıştır. Kılavuzun ilk versiyonu 24 Ocak 2020'de yayınlandı. Gelişmeleri takiben sürekli güncellenmekte ve Sağlık Bakanlığı web sitesinde yayımlanmaktadır (Demirbilek, vd., 2020: 490).

Uluslararası gelişmelerden haberdar olan Bilim Kurulu, bilimsel gelişmeler ışığında Sağlık Bakanlığına görüş bildirmek için haftada en az iki kez toplanmaya devam etmektedir. "Sık Sorulan Sorular" ın yanıtları, gereksinime dayalı kılavuzlar, sunumlar, tedavi algoritmaları, posterler, broşürler ve ilgili tüm belgeler güncellenmektedir. Güncel bilimsel gelişmeler, ülkemizdeki hastalığın seyri ve deneyimler doğrultusunda yeni dokümanlar hazırlanmakta ve paylaşılmaktadır. Raporlar, görsel materyaller, hem sağlık uzmanları hem de halk için sık sorulan soruların yanıtları belirtilen internet sitesinde paylaşılmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2020).

7.2. Türkiye'de Hükümetin Tepkileri

Bu bölüm, farklı hükümet kuruluşlarının kilit yanıtlarını sunmaktadır. Türkiye'deki sağlık acil durum müdahalelerine ilişkin düzenleyici ve kurumsal çerçeveleri analiz etmekle başlıyoruz. Daha sonra, yanıtta çok önemli bir adım olan COVID-19 için Bilim Kurulu oluşumunu tartışacağız.

7.3. Türkiye'de Hükümetin Düzenleyici Ve Kurumsal Tepkileri

Türkiye, Covid-19 ile ilgili olarak dünyada en erken önlem alan ülkelerden birisidir. Bu bağlamda Türkiye'de aşağıda belirtilen önlemler alınmıştır ve alınmaya devam etmektedir (Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu, 2020):

- ✓ Kaynağa yönelik: kaynağın bulunması, hastalığın bildirilmesi, kesin tanı, hastaların tedavisi, izolasyon, taşıyıcı araması, şüphelilerin sürveyansı, sağlık eğitimi
- ✓ Bulaşma yoluna yönelik: Çevre koşullarının düzeltilmesi, yiyecek ve içecek maddelerinin denetimi, sağlık eğitimi, kişisel temizlik ve koruyucu ekipman kullanımı, nüfus hareketlerini kısıtlamak
- ✓ Sağlam kişiye yönelik: karantina, gözlem vb.

Türkiye'de indeks vaka (bir toplulukta, bir hastalığın topluma yayılmasına yol açan ilk vaka) 11.03.2020 tarihinde saptanmıştır. Bu tarihten sonra aşamalı olarak virüsün toplumda yayılmasını engellemek ve azaltmak için ülke çapında yerel önlemler alınmaya başlanmıştır. Dünyada ilk koronovirüs vakası çıktıktan sonra ve ülkemizde ilk vaka saptandıktan sonra alınan önlemler kronolojik olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu önlemler, toplumsal katmanlarda yaşamın normal akışını sınırlasa da, ekonomik ve sosyal haklara zarar vermeden yürütülmüştür.

Tablo-1: Pandemi kapsamında Türkiye'de Alınan Tedbirler Kronolojisi ve Yansıması (Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu, 2020: 29-30)

Önemli Olaylar-Düzenlemelerin Kronolojik Listesi	
Tarih	Önemli Olaylar-Düzenlemeler
31.12.2019	Çin'de ilk vaka tespiti
10.01.2020	Sağlık Bakanlığınca Coronavirus Bilim Kurulu'nun Kurulması
11.01.2020	Çin'de ilk ölüm gerçekleşti
14.01.2020	İlk 2019-n CoV Hastalığı Rehberi hazırlanması
22.01.2020	Çin'deki bir hava yolu firması tarafından yapılan Vuhan-İstanbul uçuşları durduruldu
04.02.2020	Öncelikle hastalığın görüldüğü ülkelerden gelenler, havalimanlarında termal kameralar aracılığıyla test edilmeye başlandı
05.02.2020	Çin'den gelen tüm uçuşlar durduruldu
23.02.2020	Türkiye ile İran arasındaki kara hudut kapıları kapatıldı
29.02.2020	Türkiye ile İtalya, Türkiye ile Güney Kore, Türkiye ile Irak arasında gidiş-geliş tüm yolcu uçuşları tedbiren durduruldu
11.03.2020	İlk Vaka Görüldü
12.03.2020	Okulların tatil edilmesi
13.03.2020	Kamuya açık toplu etkinliklerin kısıtlanması
15.03.2020	Kapsamlı seyahat ve ulaşım kısıtlamaları. İnsanların toplu bulunduğu mekanların geçici olarak kapatılması. Umreden son katile geldi. Yurtlarda gözlem altına alındı. Umreden son katile geldi. Yurtlarda gözlem altına alındı.
16.03.2020	Cuma namazı ve vakit namazların cemaat ile kılınmasına ara verildi. Elektif ameliyatlarda ve dış hekimliği uygulamalarının ertelenmesi kararı alındı.
17.03.2020	Uçuşa kapanan ülke sayısı 20'ye yükseldi.
19.03.2020	Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol ligleri ertelendi. Covid-19 testi yapan merkez sayısı 18'e yükseldi
21.03.2020	Covid-19 testi yapan merkez sayısı 73'e yükseldi (44 ilde). Uçuşa kapanan ülke sayısı 68'e yükseldi. Lokantalara sadece paket servis sınırlaması getirildi.
22.03.2020	Kamuda esnek çalışmaya geçildi.
24.03.2020	Toplu taşıma araçlarının kapasitesi %50 ye düşürüldü. Yolcular arası sosyal mesafe kuralı getirildi.
27.03.2020	Pazar yerlerinde zaruri ihtiyaç olmayan malzemelerin satışı yasaklandı. Tezgahlar arasına 3 metre mesafe getirildi.
28.03.2020	Şehirler arası otobüs-uçak yolculuklarının izne tabi edildi. Yurt dışına uçuşlar durduruldu. Yurt dışına uçuşlar durduruldu.
31.03.2020	Covid-19 testi yapan merkez sayısı 75'e yükseldi.
01.04.2020	Pazar yerleri ile ilgili ek genelge yayınlandı. Giriş-çıkışlar denetlenecek.
04.04.2020	20 yaş altı vatandaşlara sokağa çıkma yasağı getirildi. 30 Büyükşehir ve Zonguldak iline giriş-çıkış yasağı getirildi. Toplu çalışılan yerler, market ve pazarlarda maske takmak zorunlu hale getirildi.
05.04.2020	20-65 yaş arası vatandaşlara ücretsiz maske dağıtım uygulamasının başlaması.
09.04.2020	Çevre ve Şehircilik Bakanlığının aldığı karar ile maske ve eldivenler ayrı bir atık kutusunda toplanıp, 72 saat sonra belediye ekiplerine teslim edilecek.
10.04.2020	Hafta sonu sokağa çıkma yasağı ilan edildi (11-12.04.2020 tarihlerinde)
15.04.2020	Hafta sonu sokağa çıkma yasağı ilan edildi (18-19.04.2020 tarihlerinde)

7.4. Sağlık Bakanlığı

İyi hazırlanılmış olmasına rağmen, salgın, hızlı eylem gerektiren ve tüm ülkeler için zorluklar ortaya çıkaran bir süreçtir. Ülkemizde yaşanan zorluklar, dünyadaki birçok ülkenin yaşadığı zorluklardan daha fazla değildir. Sağlık Bakanlığı, erken dönemde hastalığın izlenmesini başlattı; bu doğrultuda önlemler erken alınmış ve hastalığın ülkemize girişi ertelenmiştir. Hazırlıkların çoğu bu dönemde tamamlanmıştır. Neredeyse tüm illerimiz için yeterli hastane yatağı ve yoğun bakım ünitesi kapasitesine sahip olmak bir avantaj olarak değerlendirildi. Ayrıca ülkemizde eldiven, tıbbi ve solunum maskesi, önlük, gözlük / yüz koruyucu gibi kişisel koruyucu donanımlar üretilmektedir. Böylece KKD'ların (Kişisel Koruyucu Donanım) eksikliği meydana gelmemiş ve çeşitli ülkelere yardım sağlanmıştır.

Uçuş kısıtlamalarının ve sınır kapılarında alınan önlemlerin uluslararası ilişkileri etkilememesini sağlamak için tedbirler alınmıştır.

Pandemi ile ilgili olarak, dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmeler sürekli izlendi ve uygulamalarla ilgili güncellemeler hızla hayata geçirildi ve duyuruldu. Pandemi, ülkemizdeki duruma en uygun tedbirlere göre cevaplandırılmıştır. İlk olarak, hastalığın ülkeye girmesini önlemek için önlemler alındı. Ülkemizde hastalık görüldükten sonra, hastalığın yayılmasını önlemek ve tedavi etmek için eylemler gerçekleştirildi. Pandemi planına uygun olarak, çok sektörlü bir yaklaşımla eylemler gerçekleştirilmiş ve toplumu bir bütün olarak kapsamak için önleyici tedbirler alınmıştır (Demirbilek, vd., 2020: 489).

7.5. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca

Türk tıp doktoru ve siyasetçi olan Fahrettin Koca (2 Ocak 1965, Kulu, Konya), İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunudur. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ihtisası yaptı. Türkiye Eğitim ve Sağlık Araştırma Vakfı, Medipol Hastanesi ve İstanbul Medipol Üniversitesi'nin kurucusudur (Basın İlan Kurumu, 2018). Türkiye Cumhuriyeti'nin 59. Sağlık Bakanı'dır (archive.org). 10 Ocak 2020'de Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan ve Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinde alanında yetkin (enfeksiyon, mikrobiyoloji, viroloji, iç hastalıkları, yoğun bakım ve göğüs hastalıkları uzmanı) 31 akademisyenin bulunduğu Bilim Kurulu'na başkanlık etmektedir (Turan ve Çelikyay, 2020: 13).

7.6. Bilim Kurulu

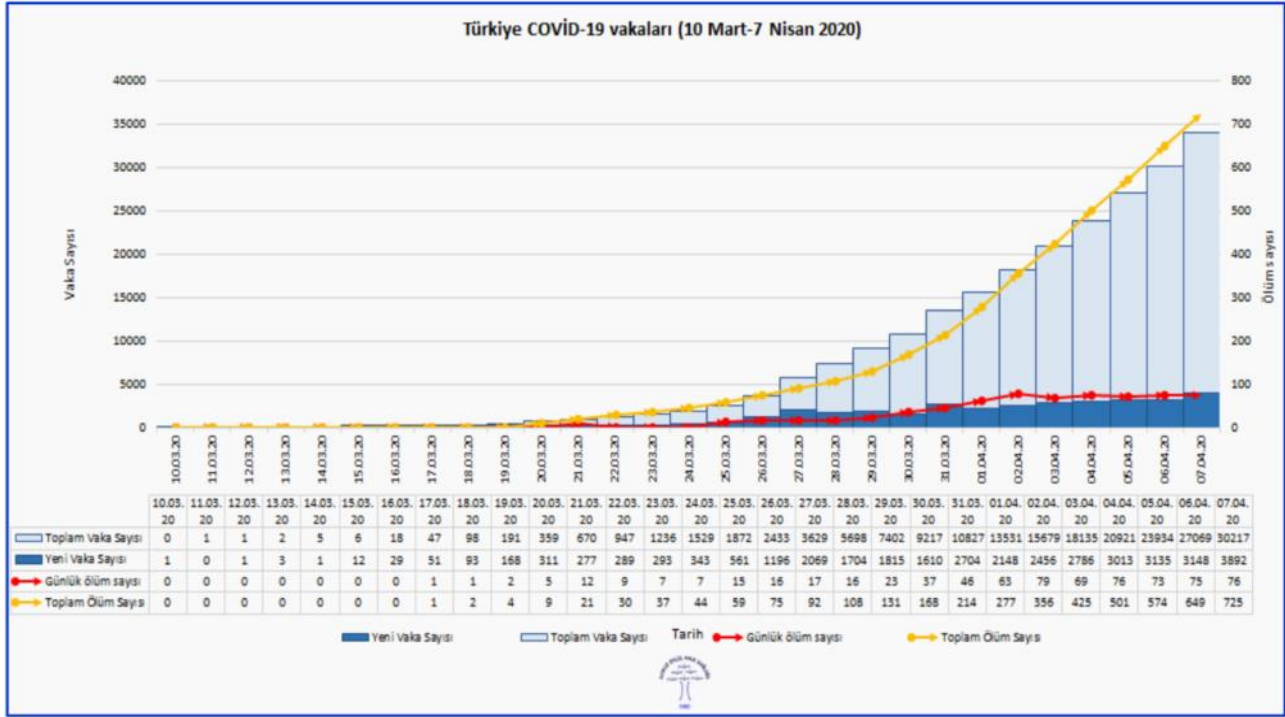
Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu, Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından koronavirüs pandemisi nedeniyle COVID-19 hastalığı ile mücadele için 10 Ocak 2020 tarihinde oluşturulan danışma kuruludur. Enfeksiyon, mikrobiyoloji, viroloji, iç hastalıkları, yoğun bakım ve göğüs hastalıkları alanında üniversitelerde akademisyen olarak çalışan tıp bilimcilerinden oluşturulan kurul, 38 kişiden oluşmakta, başkanlığını Türkiye Sağlık Bakanı Fahrettin Koca yapmaktadır (Yener, 2020).

Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından SARS-CoV-2 virüsünün neden olduğu COVID-19 hastalığının pandemi ilan edilmesinden önce, Ocak 2020'de Türkiye Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın çeşitli bürokratlarla yaptığı toplantı sonrasında salgına karşılık bir bilim kurulunun oluşturulması kararlaştırıldı. Bakan tarafından verilen talimat doğrultusunda alanında uzman çeşitli üniversitelerdeki öğretim üyesi 26 kişi kurula davet edildi (Özgenç, 2020). Türkiye'nin "önde gelen üniversitelerinden alanında yetkin, yazdıkları bilimsel makalelerine yurt dışından da atıf yapılan akademisyenler" tercih edilirken, kurul kararları öneri niteliği taşımakta ve yürürlüğe koyma yükümlülüğü Sağlık Bakanlığına aittir. Kurul, aldığı kararları öneri olarak bakana bildirmekte, danışma kurulu hüviyetinde çalışmaktadır (Yalçınkaya, 2000). Kurulun üye sayısı başlangıçta 26 kişiden (Yılmaz, 2020) oluşurken, daha sonra 31 kişi (Yener, 2020) oldu. Nisan 2020'de üye sayısı 38 yapıldı.

Kurul üyeleri Ocak ayında kurulduğundan beri her gün Ankara'da Sağlık Bakanlığı binasında 13.30'da toplanmakta, alınan kararlar kamuoyunda paylaşılmaktadır. Virüs salgını nedeniyle sürekli online toplantılarla da biraraya geldikleri gibi, üniversitelerdeki görevlerine dedevam etmektedirler. Kurul, salgının etkilerinin kırılmasına yönelik mücadele kararlarını almakla beraber; sosyal medya, televizyon ve gazeteler aracılığıyla bilimsel olmayan bilgi ve öneriler konusunda vatandaşların doğru bilgilendirilmesini görevini de üstlenmektedir (Yılmaz, 2020).

8. TÜRKİYE'DE COVID-19 VAKA GELİŞİMİ

11 Mart'ın ilk saatlerinde Sağlık Bakanlığı, Türkiye'de ilk vakanın görüldüğünü duyurdu. 17 Mart 2020'de ülkemizde vaka sayısı 98'e ulaştığında, ilk ölüm gerçekleşti. 11 Nisan 2020'de vaka sayısı 52.167'e ulaşmış, 1101 kişi de yaşamını kaybetmiştir.

Grafik 1: Türkiye COVID-19 Salgın Eğrisi (ITO-Koronavirus, 2020)

İlk vakanın ortaya çıkmasından sonra geçen bir ayda COVID-19 olgu sayıları hızla artarak ülkemizin olgu sayısı yüksek seyreden ülkeler grubunda yer aldığı görülmektedir ve olgu artışı hızla devam etmektedir. Türkiye'nin ilk 100 olgudan sonraki 20 günde diğer ülkelerden daha hızlı ilerlediği ve daha yüksek sayıya ulaştığı görülmektedir. Bunun nedeni büyük olasılıkla ülkemizde ilk olgunun geç tespit edilmiş olması ve kayıtlı 100. olguya ulaşıldığı tarihte aslında toplumda daha çok olgunun mevcut olma olasılığıdır. Bir diğer tartışma konusu da ilk olgu zamanında tespit edilmiş olsa dahi ülkemizde hangi koruma ve kontrol önlemlerinin alındığı ve bunların etkili biçimde yürütülüp yürütülmediğinin potansiyel etkisidir. Yurtdışından gelenlerin izolasyon uygulamalarının kendi insiyatiflerine bırakılması ve ülke içinde hareketlerine izin verilmiş olmasının hızlı yayılımın başlamasında etkili olduğu düşünülmektedir (ITO, 2020).

9. SAĞLIK BAKANI FAHRETTİN KOCA'NIN AÇIKLAMALARI VE ETKİLERİ

“Sağlık politikaları, sağlık alanında verimli ve kaliteli hizmet vermek, sağlık hizmet koşullarını daha iyi hale getirmek için alınan kararlardır” (Türedi vd., 2019:131). Dünyanın her yerinde sağlık sistemi içerisinde bu politikalar yürütülmekte ve etkin sağlık politikaları sayesinde insanlar sağlıklarını koruyabilmektedirler.

Tüm dünyayı etkisi altına alan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilen corona virüsü hakkında son dakika gelişmeleri gelmeye devam ediyor. Dünya genelinde çok sayıda kişinin yaşamını yitirmesine neden olan corona virüsü yani Covid-19 salgınıyla ilgili Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Twitter adresinden güncel vaka sayılarını paylaşmaktadır. 11 Mart tarihinden itibaren gün gün corona virüsü açıklamaları yapan Bakan Koca, diğer yandan da ülkemizde salgının önlenmesi adına, corona virüsü uyarılarını duyurmaktadır.

Türkiye’de sağlık sistemine bakıldığında binanın var olduğu ama içinde bilimin olmadığı görülmektedir. Covid 19 virüsünün Aralık 2019’da Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıkmasından Türkiye’den Umreziyareti için Suudi Arabistan’da gönderilen 21 bin kişi virüsün yayılmasında önemli rol oynamıştır. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, 23 Mart 2020 tarihinde yaptığı açıklamada; Umre’ye gidişlerin durdurulması için çeşitli çalışmalar yaptığını, Cumhurbaşkanı’na ikna etmeye çalıştığını, ama Diyanet’in buna engel olduğunu ifade etmiştir. Sokağa çıkma yasağının Türkiye’de virüsten dolayı ilk ölümün görüldüğü 10 Mart 2020 tarihinden bir ay geçtikten sonra dahi uygulanmaması –kısmi uygulamalar hariç- iktidarın nebu

kriz algılayabildiğini ne anlayabildiğini ne de yönetebildiğini göstermemektedir (Eşidir ve Bak, 2020: 175).

Bir ülkenin geleceğinin söz konusu olduğu yerde ülke karantinası yapılması ve sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi, iktidarın Sağlık Bakanlığı'nın koordinasyonluğunda bunu ilan etmesi gerekirken koruyucu önlemlerin alınmasında geç kalınmıştır. Aralık 2019'da Wuhan'da virüs ortaya çıktığından beri, sağlık çalışanlarına yönelik koruyucu önlemlerin alınması Türkiye'de gecikmiştir. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın krizin ilk günlerinde sürekli yaşlıları hedef göstermesi bir kuşak çatışmasına yol açmıştır. Bazı hastanelerde koruyucu maskelerin temini zamanında gerçekleşmemiştir. Sağlık Bakanı'nın lokal sorun olarak tanımladığı malzeme eksiklikleri Nisan 2020 itibarı ile bazı hastanelerde hâlâ mevcuttur. Sağlık Bakanlığı Fahrettin Koca'nın gece yarısı sosyal medya platformu Twitter açıklamaları şeffaflık anlamında Türkiye kamuoyunu yeterince tatmin etmemiştir. Sağlık Bakanlığı'nın elinde kaç tane test kiti olduğu, tanı konulacak kaç tane merkez olduğu Türk Tabipler Birliği tarafından yetkililere sorulan ve cevabı alınamayan sorulardır (Eşidir ve Bak, 2020: 175).

İlk vakanın görülmesi sonrası ise, kriz yönetimine geçilmiş ve böylelikle mücadele süreci başlamıştır. Vakanın açıklanması ile ilk günden itibaren son derece şeffaf bir süreç yürütüldüğü görülmektedir. Sağlık Bakanı tarafından her gün ilgili veriler çoğunlukla tüm TV kanallarından, bazı günler de sosyal medya hesaplarından paylaşılmıştır. Bu süreçte bakanın canlı olarak bilgi verdiği toplantılar, tüm basın mensuplarının katılımı gözetilerek ve verilerin açıklanması sonrası basın mensuplarının soru yönelmeleri ile gerçekleşmiştir. Her akşam aynı saatlerde aksatılmadan yapılan bu toplantılar, halkta güveni arttırmış ve izlenen politikalara katılımını kolaylaştırmıştır (Turan ve Çelikyay, 2020: 20).

Aşağıdaki çizelgede, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın 11 Mart-11 Nisan tarihleri arasında kamuoyuyla paylaştığı ve daha ayrıntılı olarak da bu tarihler arasında gerçekleştirdiği basın toplantılarında dile getirdiği twitler yer almaktadır:

Tablo 2. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın Covid-19 ile ilgili 11 Mart-11 Nisan tarihleri arasında attığı twitler (<https://www.saglik.gov.tr/TR,3197/basin-duyurulari.html>)

Tarih	Açıklama
11 Mart 2020	Koronavirüs ile ilgili son gelişmeleri paylaşıyoruz. https://www.pscp.tv/w/cTax_zFQbUtxZ3huV2thRW98MXZPR3dvQIZ2V3FHQtCN9CWBwZhhmvHxFPi2Vtmr7RPXZovXiBi_v8jReIHr?t=1m6s...
	Dün, bir vatandaşımızın test sonucu pozitif çıktı. Virüsü, Avrupa teması üzerinden aldığı bilinmektedir. Dış dünyadan izole edilmiştir. Ailesi gözetim altındadır. Karantinaya alınmış hasta, toplumu tehdit edemez. HABER ÜZÜCÜDÜR, KORKUTUCU DEĞİLDİR.
	Ülkemiz, olası vaka için tedbirlerini önceden almıştı. Hastalığın herhangi bir yerde görülmesi durumuna karşı sağlık personeli eğitilmiştir. Hastane, karantina hazırlıkları tamamlanmıştır. Bir veya birkaç vaka, salgın değildir. KARANTİNAYA ALINMIŞ HASTA, TOPLUMU TEHDİT EDEMEZ.
	Bir veya birkaç vaka, salgın değildir. Durum sadece virüsün ülkemiz sınırlarına girdiği anlamına gelir. İzole edilmiş vakada tek anlam budur. Yapmamız gereken, hayatımızı tedbirler doğrultusunda düzene sokmaktır. KORONAVİRÜS, ALACAĞIMIZ TEDBİRLERDEN DAHA GÜÇLÜ DEĞİLDİR.
	Hızlı yayılan bulaşıcı hastalıklara karşı başarıyı 4 şey tesis eder. Güçlü tedbir, süratli müdahale, yaygın sağlık altyapısı, güven verici bilgilendirme. Bu 4'üne de sahibiz. Tedbirde birlikteyiz. Mücadeleyi birlikte vereceğiz. HER ÖNEMLİ OLAYI SİZE TİTİZLİKTE BİLDİRECEĞİZ.
	Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeleri ve aldığımız ortak tedbirleri Sayın Bakanlarımızla değerlendiriyoruz.
	Dün, ilk kez bir basın toplantısını gece saatlerinde yaptık. Geçen 90 gün boyunca tereddütsüz gösterdiğimiz şeffaflığın gereğini yerine getirdik. Devletimiz, pozitif tanı bilgisini kamuoyuna vermekte tereddüt etmedi. BU MÜCADELEDE ŞEFFAFLIK ŞARTTIR.
	Herhangi bir virüse karşı etkili olabilen antibiyotik veya ilaç yok. Karşı karşıya olduğumuz olayda, virüse karşı öncelikli, etkili ilaç; hastalığın bulaşmasını, yayılmasını önleyecek güvenilir bilgidir. DOĞRU BİLGİ, İLAÇ DEĞERİNDEDİR.
	Süreci, Bilim Kurulumuzda aldığımız kararlarla yönetiyoruz. Konu siyaset üstüdür. Çözüm, dayanışmadır. Mücadelenin koşulu tedbirdir. Stratejimiz şeffaflıktır. SAĞLIK SİSTEMİMİZE, BİLİM İNSANLARIMIZA GÜVENELİM.

12 Mart 2020	<p>MEDYA, BU ULUSAL MÜCADELENİN ANA AKTÖRLERİNDEN BİRİDİR. Biz süreci bugüne dek birlikte yürüttük. Şeffaf davrandık, destek kazandık. İş birliğimiz aynı ilkelerle devam edecek. Güvenilir bilginin aracı saygın medyadır. Medyanın saygın mensuplarıdır. Sizlersiniz.</p> <p>2 AY DİRENELİM. YAZIN VİRÜSÜN ETKİSİ AZALIYOR. Bilim Kurulumuzun öngörüsü bu yöndedir. Bu hastalık daha çok bir kış enfeksiyonu. Tedbir alırsak, yayılmayı önlersek, büyük olasılıkla, 2 ayda hayat normale döner.</p>
13 Mart 2020	<p>SAYIN CUMHURBAŞKANIMIZIN BAŞKANLIĞINDA, gün içinde bir zirve gerçekleştirdik. Küresel Koronavirüs salgınına karşı yeni ulusal tedbirleri karara bağladık. Türkiye'nin risklere karşı güven düzeyi daha da artacak. Tedbirleri sıkı tutalım. Sorun kontrolümüz altında kalsın.</p> <p>DÜN AKŞAM sonuçlanan test, üzücü bir öngörüğü doğruladı. Bir hastamız daha var. İlk hastamızın, tanı konur konmaz takibe alınan çevresindedir. Virüsün olası yayılımını bu sınırlar içinde tutabilmek için gerekli tedbirlere başvurduk. Sorunun üstesinden birlikte geleceğiz.</p> <p>RETWEET edin, yurt dışından dönüşlerde 14 Gün Kuralı yayılsın.</p> <p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeleri ve aldığımız ortak tedbirleri Sayın Bakanlarımızla değerlendiriyoruz.</p>
14 Mart 2020	<p>SON 24 SAAT İÇİNDE AVRUPA'DA yeni vakalar: İspanya: 825, Hollanda: 111, Danimarka: 232, İtalya: 2.651, Belçika: 47, Norveç: 85, Avusturya: 179, Fransa: 591, Almanya: 802... Gidiş-dönüş yasak kapsamını genişletiyoruz. TEDBİRLERİ NE KADAR SIKI TUTARSAK, TEHDİT O KADAR ZAYIFLAR.</p> <p>ABD, 54 ÜLKEYE SEYAHAT KISITLAMASI koyarken, Türkiye konusunda kaygısı yok. Riskli ülke listesinde yer almıyoruz. Tabi, bu süreçte, eskisi kadar konuksever olmayabiliriz. Kapımız, dünyadan her gelene açık değil. TEDBİRLERİ NE KADAR SIKI TUTARSAK, TEHDİT O KADAR ZAYIFLAR.</p> <p>ÖNÜMÜZDEKİ 4-5 HAFTA son derece önemli. Bu dönemde virüsten korunma kurallarını çok sıkı bir şekilde uygulamak zorundayız. Bunu yaparsak tablo değişecektir. TEDBİRLERİ NE KADAR SIKI TUTARSAK, TEHDİT O KADAR ZAYIFLAR.</p> <p>Koronavirüs riskine karşı yurt dışından dönüşlerde 14 Gün Kuralı. İZLEYİN, RETWEET'LEYİN.</p> <p>Sizi ve Türkiye'yi Koronavirüs riskinden koruyacak 14 Kural. İZLEYİN, RETWEET'LEYİN.</p> <p>Sağlık Bakanlığı, Koronavirüs risk taramasını çat kapı değil, planlayarak yapmaktadır. Sizi 184'ten arayıp bilgilendiriyor, ondan sonra geliyoruz. SABİM-184'ten size TELEFON GELMEMİŞSE, test amacıyla geldiğini söyleyenleri içeri almayın. KÖTÜ NİYETLİLERE KARŞI DA TEDBİRLİ OLALIM!</p> <p>UMREDEN YENİ DÖNDÜYSENİZ 14 Gün Kuralına uymanızı ısrarla istiyoruz. Son bir hafta içinde dönen bir yurtaşımızın testi MAALESEF POZİTİF çıktı. Yeni vakalardan endişeliyiz. Lütfen ziyaretçi kabul etmeyin. Sağlık taramasından geçmiş olmak sıfır risk anlamına gelmez.</p>
15 Mart 2020	<p>UMREDEN dün geceden itibaren dönen tüm yolcular, Ankara ve Konya'daki ÖĞRENCİ YURTLARINDA KARANTİNA MANTIĞIYLA ayrı odalara yerleştirilmektedir. Şüpheli bulunanlar gelir gelmez hastaneye kaldırılıp, testleri yapılmaktadır. Tedbirlerde hep birlikte tavizsiz olalım!</p> <p>UMREDEN DAHA ÖNCE DÖNENLER tıpkı şimdi dönenler gibi sağlık taramasından geçirildi. Şüphelilerin testleri yapıldı. Umre ziyaretçileri virüse karşı tedbirlerini ise seyahatlerinde SAĞLIK EKİPLERİMİZİN VERDİĞİ EĞİTİMLE aldı. Ülkede İlk 14 Günü henüz doldurmayanları TAKİP EDİYORUZ.</p> <p>Açıkladığımız ilk vakanın gözlem altında tutulan çevresindeki iki kişiye tanı konmuştur. Avrupa ülkelerinden gelmiş yedi, Amerika'dan gelmiş üç vakamız var. Durum üzücü ama... Tespit edilmiş her vaka, her izolasyon hepimiz için emniyettir.</p>
16 Mart 2020	<p>Az önce açıklanan ve yeni olan vaka sayısı, toplam 12'dir. Bunlardan 2'si ilk vakamızın temas çevresindedir. Şu ana kadar toplam vaka sayımızsa 18'dir. Vaka sayısı bilgisi açık, tam olarak bu şekildedir.</p> <p>Sosyal medya ve Whatsapp'tan yayılan "GİZLİ" belge GERÇEK DIŞIDIR. Panik yaratacağı bilinenek UYDURULMUŞTUR. Güven kaybına yol açarak, 82 milyonun zaafa düşmesini amaçlayanlar var. Hassasiyetinizle oynayanlar var. Şans tanımayın. DOĞRU HABER, RESMEN YAPILAN AÇIKLAMADIR.</p> <p>Bilim Kurulu toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili aldığımız yeni tedbirler ve gelişmeler hakkında basın açıklamamız. https://www.psep.tv/w/1yoKMa1NdPOKQ</p> <p>TİMUÇİN ESEN de bizim söylediklerimizi söylüyor: Yurt Dışından Dönüşlerde 14 Gün Kuralı RETWEET'LEYİN, Koronavirüsün yayılmasını önleyin.</p> <p>TANER ÖLMEZ de bizim söylediklerimizi söylüyor. Koronavirüs Riskinden Korunmak İçin 14 Kural RETWEET'LEYİN, Koronavirüsün yayılmasını önleyin.</p> <p>Bugün 29 yeni tanı kondu. Yeni tanı konanlarla birlikte toplam hasta sayımız 47 oldu. Son 29 vakamızın tamamı doğrudan veya dolaylı olarak ABD, Ortadoğu ve Avrupa temasıdır, 3'ü Umreden döndü. Yurt dışı teması risk olmaya devam edecek. Tedbirleri sıkı uygulayalım.</p>

17 Mart 2020	TESPİT EDİLEN HER VAKA TOPLUM İÇİN RİSK OLMAKTAN ÇIKMIŞTIR. Her yeni tanı üzücü fakat sizin için bir güvencedir. Salgınlarda olaylar panikle kontrolden çıkar. Tedbir ve panik, birbirinin zıttıdır. Tedbirleri SIKI tutalım. Virüsle temas ihtimalini SIFIRLAYALIM.
	Salgın vakalarının olayların KONTROLDEN ÇIKMASININ BELLİ BAŞLI FAKTÖRLERİNDEN BİRİ PANİK TİR. Tedbir ve panik, birbirinin zıttıdır. Tedbirlere uysak HASTALIĞIN YAYILIMINI KONTROL ALTINA ALABİLİRİZ. Virüsle temas ihtimallerini sıfırlamak zorundayız.
	6 ülkeyle daha aramıza UÇUŞ YASAĞI konu: İNGİLTERE, İRLANDA, İSVİÇRE, SUUDİ ARABİSTAN, MISIR, BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ. Aramıza uçuş yasağı konan ülke sayısı bu sabah sekiz itibarıyla 14'ten 20'YE ÇIKTI. Siz de tedbirleri sıkı tutun!
	Koronavirüs vakası ile ilgili son gelişmeleri paylaşıyoruz. https://www.pscp.tv/w/cT_f4DFQbUtxZ3huV2thRW98MUJkR1IRVmREWHpHWH2260gSuhwNginYDsUKK9PkPjXSwYswvZFEz3f7-jSK?t=24s ...
18 Mart 2020	“BUGÜN yapılan testlerde POZİTİF SONUÇ 51'dir. TOPLAM HASTA SAYIMIZ 98 olmuştur. Hastalığın ağır seyrettiği kişiler, direnci düşük ve başka hastalığı olan kişilerdir. Yaşlılar yüksek risk grubundandır. Herkesi tedbirlere harfiyen uymaya davet ediyorum.” (17 Mart 2020)
	“Bu cümleyi bu toplumun Sağlık Bakanı olmak yanında bir hekim olarak da kuruyorum: Koronavirüsle mücadelemizde bugün ilk kez bir hastamı kaybettim. Kendisi 89 yaşındaydı. Virüsü, Çin temalı bir çalışanından aldı. İLK KAYBIMIZ OLAN beyefendiye Allah'tan rahmet diliyorum.”
19 Mart 2020	61 YAŞINDA erkek bir hastamızı kaybettik. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum. Bugün sonuçlanan testler, tedbirlerin çok zorunlu olduğunu gösteriyor. Tanı konup tedavilerine başlanan 93 YENİ VAKAMIZ var. Hasta sayımız 191'e ulaştı. Riskin önünü birlikte keselim.
	Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda Koronavirüs vakası ile ilgili milletvekillerimizi ve kamuoyunu bilgilendiriyoruz. https://www.pscp.tv/w/cUH4fDFQbUtxZ3huV2thRW98MWVhS2JRTJNd114WD3eUjwrR49FzDxQDPn-rxm7AXvQtvQMWJKLSk4Dw2D?t=30s ...
	Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda Koronavirüs vakası ile ilgili konuşmamızın ardından milletvekillerimizin sorularını yanıtlıyoruz. https://www.pscp.tv/w/cUIcPzFQbUtxZ3huV2thRW98MXZPeHdvcGpNV0R4QuzUammaV9R9HIIghXg_bx6Y7Zn2pOdYTFabbvqzU55L?t=22s ...
	ALKIŞLAYALIM! NE KADAR ALKIŞLASAK AZDIR! Bugün saat 14'te Meclis'teki konuşmamda milletimin temsilcilerini özverili Sağlık Çalışanlarımızı alkışlamaya davet ettim. Şimdi tam 21.00'da milletimizi, bu alkış sesini Türkiye çapında, balkonlardan yükseltmeye davet ediyorum.
	SAAT 21.00 ALKIŞI İÇİN SAĞ OL TÜRKİYE! Şehir şehir, ev ev çağrımıza uydun. Özverili sağlık çalışanlarımıza alkışla güç verdin. Yarın, ertesi gün aynı saatte minnettarlığımızın sesi tekrar duyulsun! ÜST ÜSTE ÜÇ GÜN ALKIŞLAYALIM!
	SAAT 21.00 ALKIŞI İÇİN SAĞ OL TÜRKİYE! Sağlık çalışanlarımıza minnettarlığımızın sesi yarın, ertesi gün aynı saatte tekrar duyulsun! (Konya)
20 Mart 2020	Son 24 saatte yapılan 1.981 TESTTEN 168'İ POZİTİF ÇIKTI. 191 olan hasta sayımız 359'a ulaştı. Hastalarımızdan 85 yaşındaki bir hanımefendiyi kaybettik. Daha önce vefat eden bir hasta COVID-19 olarak değerlendirildi. Toplam kaybımız maalesef 4 oldu. Acımız arttı ama başaracağız.
	SAAT 21.00 ALKIŞINDA BULUŞALIM Sağlık çalışanlarımızın mesaisi gece gündüz devam ediyor. Saat 21.00'da, haydi bir alkış daha! Minnettarlığımızın sesini bu akşam ve yarın bir kez daha duyuralım.
	SAAT 21.00 ALKIŞI İÇİN SAĞ OL TÜRKİYE! Özverili sağlık çalışanlarımıza güç verdin. En güçlü alkış aynı saatte yarın!
	ALKIŞLARIN EN BÜYÜĞÜ SN. CUMHURBAŞKANIMIZDAN GELDİ. Tüm sağlık çalışanlarımız adına kendisine şükranlarımızı sunuyorum.
21 Mart 2020	Son 24 saatte 3656 ŞÜPHELİYE TEST yapıldı. 311'i POZİTİF ÇIKTI. Hasta sayımız 670'e ulaştı. Yaşlı ve direnci zayıf 5 HASTAMIZI KAYBETTİK. Bugüne dek toplam 9 can kaybımız var. Tamamı yaşlılarımızdan. Yaşlılarımızı koruyalım. MÜCADELEMİZDE BİR AN BİLE ESNEKLİK GÖSTERMEYELİM.
	Siyami Ersek Hastanesi'nde Koordinasyon Toplantımızı gerçekleştirdik. Bizler sahada ülkemiz için önlemler alırken, vatandaşlarımızın da aynı hassasiyetle evlerinde kalarak önlemlerini almalarını önemle rica ediyorum.
	Koronavirüs salgınında ölüm riski, yaş yükseldikçe çok artıyor.
	SAAT 21.00 ALKIŞI İÇİN BALKONLARDAYIZ! Sağlık çalışanlarımıza minnettarlığımızı hep birlikte gösterelim. Verdiğin destek için sağ ol Türkiye!
	3. ALKIŞ İÇİN SAĞ OL TÜRKİYE! Sağlık çalışanlarımıza desteğimizi her fırsatta gösterelim.
Son 24 saatte 2.953 ŞÜPHELİYE TEST yapıldı. 277'si POZİTİF ÇIKTI. Hasta sayımız 947'ye ulaştı. Yaşlı hastalarımızdan 12'sini KAYBETTİK. Bugüne dek toplam 21 can kaybımız var. Yaşlılarımızı uyaralım. Sokağa çıkma sınırlandırmasına uysunlar. Ölüm riski, yaş yükseldikçe çok artıyor.	

22 Mart 2020	<p>Bu mesaj Samsun'dan geldi. Mesajı herkes alsın istedik. "Bizim annemiz sağlıkçı, babamız asker. İkisi de çalışıyor. İzinleri yok. Kardeşimle ben evde kaldık. Anne ve babamızı görmemiz için, siz de evde kalın!"</p> <p>Yeni hayatlar kaybediyoruz. Vaka sayıları artıyor. Fakat mümkün olduğunca çok sayıda test yaptığımız unutulmamalı. Tedavi altına alınmış her hastayla, salgının önünü kesmiş oluyoruz. BUGÜN 9 YENİ VEFAT, 289 YENİ TANI VAR. Evimizde kalalım. Risk almayalım. Hayat eve sığar. Hayat Eve Sığar. #HayatEveSığar</p> <p>BUGÜNE KADAR toplam 20.345 test yapıldı, 1.236 tanı kondu, hepsi yaşlı 30 hastamızı kaybettik. Hastalık ülkemizde yokken, "yok" dedik. Şimdi gün gün durumu açıklıyoruz. Şeffaflığımızla sizi tedbire de davet ediyoruz. Tedbirli olalım. Bu ülke, bu tehlide yenik düşmeyecek.</p>
23 Mart 2020	<p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeler ve aldığımız yeni tedbirlerle ilişkin basın açıklamamız. https://www.pscp.tv/w/cUeIYjFQbUtxZ3huV2thRW98MU95S0FZT1J6ZGFLYhp6IsIAPmsbDZe-4ayLlesx8l6VwIOxBNFqivUoyCl?t=1s...</p> <p>BUGÜN, ÇİN HALK CUMHURİYETİ'NİN ANKARA BÜYÜKELÇİSİ Sn. Deng Li ile bir araya geldik. Dünyayı tehdit eden Koronavirüs salgınına karşı iş birliğimizi artırma, dayanışmayı geliştirme konusunu ele aldık. İnsanlık bu sorunu bilgiyi ve deneyimi paylaşarak yenecek.</p> <p>SON 24 SAATTE 3.672 test sonuçlandı. 293 yeni tanı kondu. Çabalarımıza rağmen, hastalığa yenik düşen 7 insanımız daha oldu. GENÇLERE UYARIMIZ VAR: Salgının dışında değilsiniz. Hayatınızı yavaşlatın. Risk ortamına girmeyin. Riski evinize taşımayın. Evde kalın. Hayat eve sığar.</p> <p>ŞİMDİKİ GENÇLER... Söze böyle başlayanların eline bugünlerde koz veriyorsunuz :) Koronavirüs konusunda fazlasıyla dikkatli olmanızı bekliyorum. Hayat demek, hareket demek. Eyvallah. Fakat bir süreliğine başka bir moda geçiyoruz. Özgürlük evimizde. HAYAT EVE SİĞAR.</p>
24 Mart 2020	<p>"BÜYÜKLERİMİZE SESLENMEK İSTİYORUM: Bu toplumun sizin hayat tecrübenize ihtiyacı var. Evlatlarınızın vereceğiniz tavsiyelere ihtiyacı var. Torunlarınızın sevgi ve ilginize ihtiyacı var. Bunları hastayken yapamazsınız. Hayatınızı riske atmayın. Tedbirlere uyun." HAYAT EVE SİĞAR.</p> <p>Mücadele şeklimizin parolası şu: TEK TEK, HEP BİRLİKTE! Tedbirleri her birimiz TEK TEK uyguluyoruz. Şahıs şahıs yaptıklarımızı bütün bir Türkiye, 83 Milyon HEP BİRLİKTE yapıyoruz. Yalnız değiliz. Bir araya gelmeden birlikteyiz.</p> <p>SAGLIK ÇALIŞANLARIMIZIN MADDİ KOŞULLARINI daha iyi hale getirmek için harekete geçtik. Cumhurbaşkanımıza ve Maliye Bakanımıza bu konudaki hassasiyetleri için teşekkür ediyorum. BİR ÖNEMLİ GELİŞME DAHA: 32.000 sağlık profesyoneli işe alıyoruz.</p> <p>SOLUNUM CİHAZI, dünyanın bu salgında en çok ihtiyaç duyduğu tıbbi malzemelerden biri oldu. TÜRKİYE, olası bir durumda eksikliğini yaşamayalım diye yerli cihaz için seri ÜRETİME BAŞLIYOR.</p> <p>BAKANLIĞIMIZIN AŞI ENSTİTÜSÜ, bilim dünyamızın COVID-19'a karşı AŞI GELİŞTİRMESİ İÇİN harekete geçti. Umut verici her bilimsel çabayı destekleyeceğiz. Maliye Bakanlığımız FON oluşturmaya hazır.</p> <p>Japonya'nın Ankara Büyükelçisi Bay Akio Miyajima ile Bakanlığımızda bir araya geldik. Koronavirüs tehdidinde karşı yapılacak çalışmalar başta olmak üzere, insanlığın ortak yararı ilkesiyle geliştirebileceğimiz çalışmaları ele aldık. Bilgide, tecrübeye birliktelik içinde olacağız.</p> <p>Mazhar Alanson, Hayat Eve Sığar dedi ve kampanyamıza katıldı. Desteği için kendisine teşekkür ediyorum. #HayatEveSığar</p> <p>Kaç kişi? 195 ülkede her gün bu soruluyor. Kayıplar versek de Türkiye için geç değil. Tedbir, artışın önünü kesebilir. SON 24 SAATTE toplam 3.952 test yapıldı. 343 yeni tanı var. 7 hastamızı kaybettik. Biri KOAH hastasıydı. Altısı ileri yaştaydı. Aldığımız tedbir kadar güçlüyüz.</p>
25 Mart 2020	<p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeleri ve aldığımız ortak tedbirleri Sayın Bakanımız Ziya Selçuk ile değerlendiriyoruz.</p> <p>SON 24 SAATTE 5.035 test sonuçlandı. 561 tanı kondu. 15 hastamız hayata veda etti. Bugüne dek kaybettiğimiz hasta sayısı 59. Toplam hasta sayımız 2.433. SAYILAR, KAYIP ACISINI, ENDİŞEYİ İFADE EDEMEZ. Sıfır riskle yaşamaya çalışalım. Bizi hayata tedbir bağlar.</p>
26 Mart 2020	<p>Kuralları biliyoruz. İRADEMİZİ ORTAYA KOYMALİYİZ. Virüsün başkasından bize bulaşmasını, bizden yayılmasını önlemek kendi davranışımıza bağlıdır. HİÇBİR SAĞLIK KURUMU, HİÇBİR HEKİM virüsün size bulaşmasını önleyemez. Bunu siz önleyebilirsiniz. Lütfen mesajı RETWEET EDELİM.</p> <p>Anneler, babalar, çocuklar, gençler, büyükler... SİZİ, İMKANSIZ OLANI YAPMAYA DAVET ETMİYORUM. Sizi çok basit tedbirleri uygulamaya davet ediyorum. Unutmayın: Aldığımız tedbir kadar güçlüyüz.</p> <p>KİMLERE TEST YAPILMALI? "Testin gerekliliğine, şikayetlere bakarak, hekim karar verir. Siz, yaptırdığımız testin sonucuna güvenerek bilmeden risk oluşturabilirsiniz. Test yaptırmak yerine ne yapmalı? Herkes kendini virüs taşıyıcısı kabul ederek davranmalı." DETAYLI CEVAP VİDEODA.</p> <p>N95 MASKESİ VE TULUM dâhil olmak üzere hastanelerimizin malzeme ihtiyacını karşılıyoruz. Maske konusunda ülkemiz yeterli ÜRETİM kapasitesine sahip. Vatandaşımızı, sağlık çalışanımızı malzemesiz bırakmamız söz konusu bile değil. SORUN ÇIKARAN karşısında devletimizi bulacaktır.</p>

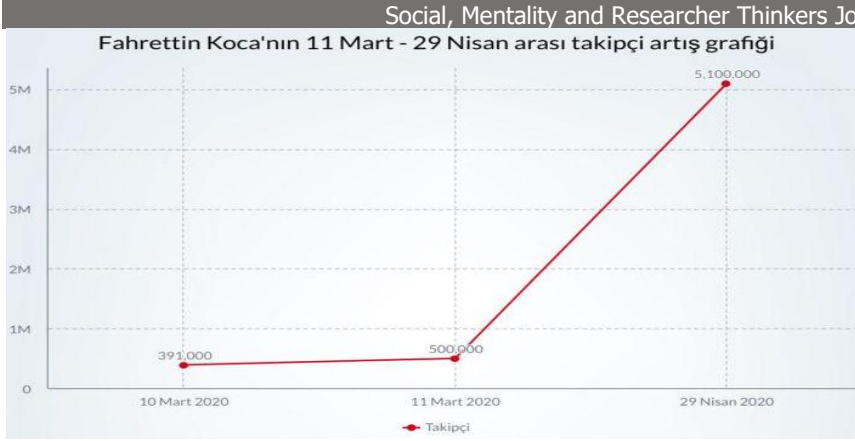
	Test sayımız dün 5.035'ti. BUGÜN 7.286 olarak gerçekleşti. 1.196 yeni tanı kondu. Hastalar ve temas çevreleri izole edildi. 16 hastamızı kaybettik. Bu sonuçlarla can kaybımız 75'e, hasta sayımız 3.629'a ulaştı. Sizi ısrarla tedbirleri uygulamaya davet ediyorum.
27 Mart 2020	<p>ÜLKEMİZİN 81 İLİNİN İL SAĞLIK MÜDÜRÜYLE dün telekonferans üzerinden bir toplantı yaptık. Riskleri, mücadele yöntemini değerlendirdik. Koronavirüs tehdidine karşı tüm illerimizde teyakkuz halindeyiz.</p> <p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeler ve aldığımız yeni tedbirlere ilişkin basın açıklamamız. https://www.pscp.tv/w/cUzR5zFQbUtxZ3huV2thRW98MUx5eEJOd3dlb2J4Ttvr140WA_QXeOXXkCQCSu-BID3wKJfj3EQG6onHgje?t=46s...</p> <p>Koronavirüsle mücadelede toplumun güç kazandığı bir döneme girdik. SN. CUMHURBAŞKANIMIZ, Bilim Kurulumuzun önerdiği yaklaşımı da değerlendirerek yeni kararlar açıkladı. Kendilerine şükranlarımı arz ediyorum.</p>
28 Mart 2020	<p>BİLİM KURULUMUZLA SÜRECİN BELKİ DE EN ÖNEMLİ TOPLANTISINI YAPTIK. Geliştirdiğimiz yaklaşım şu olmuştur: Hastalık, bulunduğu sınırlar içinde tecrit edilmeli, sosyal hareketlilik en alt düzeye inmelidir. 83 Milyon için önerdiğimiz tedbir, sınırlar konmuş bir hayat tarzıdır.</p> <p>ARTIK YENİ BİR MÜCADELE YÖNTEMİ HAYATA GEÇİYOR. Hastalığın önünü keseceğimize inanıyorum. Halkımızın, alınan tedbirlere uyması, işin üstesinden gelmemizi kolaylaştıracaktır.</p> <p>HERKES, KENDİSİ VİRÜSÜ TAŞIYORMUŞ GİBİ DAVRANMALI. Başkalarıyla temasını bu varsayıma göre sınırlandırmalı. Bu dönemde, mümkün mertebe kendimizi evde izole etmeliyiz.</p>
30 Mart 2020	<p>Sağ ol Türkiye. Yarını tedbirlere daha sıkı uyararak geçirelim.</p> <p>Sosyal medyada yer alan, açıkladığımız verilerde tutarsızlık olduğu yönündeki iddialar tamamen asılsızdır. Açıklanan sayısal veriler, kanıta dayalıdır. Doğrudan COVID-19 tanısını esas almıştır. Veriler, anlık gerçek verilerdir. Gerçekleri çarpıtmanın kimseye faydası yoktur.</p> <p>Sağlık alanında önemli bir sınav verdiğimiz bu günlerde hizmet kapasitemizi bir adım daha ileri taşıdık. Koronavirüs hastalarımıza da hizmet sunacak olan Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanemizin 600 yataklı ilk etabını bugün itibarıyla hizmete açtık. Milletimize hayırlı olsun.</p> <p>Ülkemizin mevcut Koronavirüs tablosunu burada ve aşağıda paylaştığım linkte bulabilirsiniz. http://covid19.saglik.gov.tr</p>
31 Mart 2020	<p>Dün, İSTANBUL Okmeydanı Şehir Hastanemizin ilk etabını hizmete açtık. Kartal Şehir Hastanemiz daha önce hizmete açılmıştı. Mayıs'ta İkitelli, eylülde ise Göztepe Şehir Hastanelerimiz açılıyor. YENİ ŞEHİR HASTANELERİMİZLE İSTANBUL'DA YATAK KAPASİTEMİZ TOPLAMDA 5.452 ARTIYOR.</p> <p>KORONAVİRÜSE KARŞI HEPİMİZ EŞİT ŞARTLARDA DEĞİLİZ. Maddi desteğe ihtiyaç duyanları lütfen destekleyin.#BizBizeYeterizTürkiyem</p> <p>TEST sayımız dün oranla %25,2 arttı. TEST MERKEZİ sayımız 75'e ulaştı. Pozitif vakaların tespitinde daha hızlı ve avantajlıyız. Sosyal izolasyondan taviz vermeyelim. Temas=Risk. Lütfen unutmayalım.</p>
01 Nisan 2020	<p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeler ve aldığımız yeni tedbirlere ilişkin basın açıklamamız. https://www.pscp.tv/w/cVNraTFQbUtxZ3huV2thRW98MVprS3pMeUJ3WWFKdghoHONkNxF3hwEWPxgK1mkHB-I3_8z6GBj-8mdfIU7?t=1m50s...</p> <p>Bilim Kurulu Toplantımızın sonunda açıkladığım günlük Koronavirüs tablosunu burada ve aşağıda paylaştığım linkte bulabilirsiniz. http://covid19.saglik.gov.tr</p>
02 Nisan 2020	<p>TEMAS içinde olmayacağız, araya MESAFE koyacağız, kendimizi İZOLE edeceğiz. Birimizin tavizi, hepimizi ilgilendirecek ciddi sonuçlar demektir. Stratejimiz sabit hayat olmalıdır. YUVAMIZ, GÜCÜMÜZDÜR. Şehirlerde hareketlilik ne kadar azalır o kadar hızlı galip geliriz.</p> <p>VİRÜSÜN BÜTÜN GÜCÜ, YAYILMA FIRSATIDIR. Bu savaşta virüse bu gücü tanımayalım. Bunu hayatınızı koruyarak, kendinizi izole ederek yapacaksınız. Eğer bunu başaramazsak kayıplarımız artacak. Akşam, günün tablosu karşımıza çıktığında daha fazla üzüleceğiz.</p> <p>GÜNLÜK TEST SAYIMIZ 15.000'i buldu. ÖNÜMÜZDEKİ HAFTA 25.000'i bulacak. ON GÜN SONRA ise sayı 30.000'e ulaşacak. Şu an itibarıyla test 71 MERKEZDE yapılıyor. BİRKAÇ GÜN İÇİNDE test merkezi sayımız 89'a ulaşacak. Sayıyı artırırken testi yapabilecek tüm merkezlere de izin veriyoruz.</p> <p>Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca: "Dışarı Çıkmayalım, Virüse Fırsat Tanımayalım" https://bit.ly/3dPXzLp</p> <p>COVID-19, çok sayıda hekim yetiştirmiş bir hocamızı bizden aldı. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Feriha Öz'ü kaybettik. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum. Ailesinin, Tıp Camiamızın başı sağ olsun.</p> <p>Test sayımız dün göre 4.000'in üstünde artış gösterdi. Test sayısına oranla pozitif vaka sayımız ise azaldı. İyileşen 82 yeni hastamız var. Son 24 saat içinde kaybettiğimiz hastaların %82'sinin 60 yaşını aşmış kişiler olması yine dikkat çekici.</p> <p>DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ Avrupa Bölge Direktörü Sn. Hans Kluge ile telekonferans görüşmesi yaptık. Avrupa'da pandemi politikalarının gözden geçirilmesi gerektiğini belirttik. Sn. Kluge, veri paylaşımına</p>

	değindi, DSÖ'nün Türkiye'nin uygulamasını emsalsiz bulduğunu söyledi.
03 Nisan 2020	<p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeler ve aldığımız yeni tedbirlere ilişkin basın açıklamamız. https://www.pscp.tv/w/cVYKdzFQbUtxZ3huV2thRW98MWt2S3BYUVhnQXdLRVYNIqTV1-GQdm20FAOcPwXmJ5k_cp9WigQ74TZ-kcCh?t=1m36s ...</p> <p>İyileşen 69 hastamız daha var. Kayıp sayımız düne kıyasla az. Tablonun bütünü ise bize şunu söylüyor: Temas içinde olmamalıyız, araya mesafe koymalıyız, kendimizi izole etmeliyiz. Virüsün yayılmasını tedbirleri uygulayarak durdurabiliriz.</p> <p>Cemil Hocamızı Perşembe günü ebediyete uğurladık. Yolunu izleyecek öğrencileri ve bilimsel çalışmalarını yaşayacak. İsmi, Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanemize verildi. Hastanemizin ismi artık Prof. Dr. CEMİL TAŞÇIOĞLU ŞEHİR HASTANESİ. Hep iyilikle anılsın.</p> <p>Temas ve sosyal hareketlilik azalmazsa başarıya ulaşamayız. Gençlerimizin bizi anlayacağından emin olmak istiyorum: Bilim Kurulumuz, salgının riskle seyrettiği yerlerde hareketliliği kısıtlayıcı, daha sıkı tedbirler alınması yönünde tavsiye kararı aldı.</p>
04 Nisan 2020	<p>Önümüzdeki günlerde salgını ve tedbirleri çok farklı yönlerden ele alacağımız, Bilim Kurulu'na benzer, niteliği ayrı ikinci bir Bilim Kurulu kurmuş olacağız. Bu kurulda, olayın psikolojik, sosyolojik, istatistiksel... boyutları değerlendirilecek. Yeni yaklaşımlar arayacağız.</p> <p>Sosyal izolasyon konusunda çok çağrı yapmamıza rağmen, yeterince başarılı olduğumuzu düşünmüyorum. Şehirler arası hareketliliği daha fazla kısıtlayıcı tedbirlere ihtiyaç var. Başta İstanbul olmak üzere, büyük şehirlerimizde sokak hareketliliği maalesef beklenen düzeye inmedi.</p> <p>Bugüne kadar yapılan 161.380 testin %12,18'i son 24 saat içinde gerçekleşti. İyileşen hasta sayımızda önemli artış oldu. Dün toplam 484 olan iyileşen hasta sayımız bugün 786'ya ulaştı. Virüs gücünü temas ortamından alıyor. Virüse bu fırsatı tanımayalım. http://covid19.saglik.gov.tr</p> <p>Sokağa çıkma konusunda 20 yaş ve altı için getirilen uygulamada davranışlarıyla örnek olan gençlerimize, çocuklarımıza teşekkür ediyorum. Sabırlı olursak, hareketli günlerimize erken döneriz.</p>
05 Nisan 2020	<p>Test sayısında 20.000'i aştık. İyileşen toplam hasta sayımız 1.000'i geçti. Virüs, gücünü temas ortamından alıyor. Virüse bu fırsatı tanımayalım. Evde kalalım. Yeni uygulamada davranışlarıyla herkese örnek olan gençlere teşekkür ediyorum. http://covid19.saglik.gov.tr</p>
06 Nisan 2020	<p>COVID-19 vakalarının en çok görüldüğü İstanbul için İl Sağlık Müdürlüğü yetkilileri, kamu ve üniversite hastaneleri başhekimleri ile video konferans gerçekleştirdik. Hastaların durumuyla, yoğun bakım ve servislerin doluluk oranını, tedavi protokolleri ve ihtiyaçları ele aldık.</p> <p>Günlük test sayımız yakında 30.000'i bulacak. İyileşen hasta sayımızdaki artış hızı devam ediyor. Artan test sayısına göre vaka sayısındaki artış düşük seyrediyor. Virüs, gücünü temas ortamından alıyor. Virüse bu fırsatı tanımayalım. Evde kalalım. http://covid19.saglik.gov.tr</p>
07 Nisan 2020	<p>Video, Koronavirüse karşı alınan tedbirleri, Avrupa bazında gün gün gösteriyor. Avrupa ülkeleri içinde tedbirleri en erken alan biziz. İzolasyonda başarılı olursak, erken tedbir avantajından tam olarak yararlanabiliriz.</p> <p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeler ve aldığımız yeni tedbirlere ilişkin basın açıklamamız. https://www.pscp.tv/w/cVtQtTFQbUtxZ3huV2thRW98MW1uR2VRcnlhYVJHwLfVvy-IwZxMAlgenGO0lIfVddgqKqQ3cTNW4rL4pJD?t=16s ...</p> <p>Şifa bulan hastalarımızın sayısı artıyor. Test sayısı ve pozitif vakalara bağlı taramalar arttıkça tanı sayısında da artış oluyor. Virüs, gücünü temas ortamından alıyor. Virüse bu fırsatı tanımayalım. Evde kalalım. http://covid19.saglik.gov.tr</p> <p>Hastalığa karşı daha iyi organize olabilmek için bazı ihtiyaçlar ortaya çıktı. Toplumsal konularda alınacak tavsiye kararlarına, yapılacak yönlendirmelere gerek duyuyoruz. Bu amaçla TOPLUM BİLİMLERİ KURULU adını verdiğimiz yeni bir kurul oluşturduk. Uygulama dünyada bir ilktir.</p> <p>Hastalarımızda akciğer enfeksiyonuna geçiş oranında azalma sağladık. İLAÇ TEDAVİSİNE ERKEN BAŞLAMAMIZIN bunda büyük rolü olduğunu düşünüyoruz. Biz, ilk bulgularımıza dayanarak, ilacı erkenden temin edip, kullanmaya başladık. Şimdi birçok ülke aynı ilacı temin etme uğraşı veriyor.</p>
08 Nisan 2020	<p>AÇILACAK İKİ YENİ HASTANE var. Her odada birer yatak olmak üzere biner odalı hastaneler şeklinde planlandılar. Biri Atatürk Havalimanı'nda, diğeri Sancaktepe'de kuruluyor. Ameliyathaneleri de olacak. Her oda gerektiğinde yoğun bakım odasına çevrilecek. Hastaneler kalıcı olacak.</p> <p>ŞEHİR HASTANELERİMİZ, izolasyonun zorunlu, yoğun bakım ihtiyacının yüksek olduğu bu hastalıkta bize büyük olanaklar sunuyor. Bu hastanelerimiz, HER ODANIN BİR YOĞUN BAKIM ODASINA DÖNÜŞEBİLECEĞİ teknik altyapıya sahip. Sistem, dünyada nadirdir.</p> <p>Vakaları, vaka teması olanları, şüpheli vakaları takip etmek için kullanımı zorunlu bir APLİKASYON geliştirdik. Evde izolasyon kuralına uyulup uyulmadığını tespit edeceğiz. İzolasyon ihlalinin yaptırımı olacak. Sistem bir iki gün içinde devreye girecek.</p> <p>AŞI ÇALIŞMALARINI İÇİN öncelikle başarılması gereken, virüsün izole edilmesi idi. İki bilim adamımız bunu başarmış durumdadır. Erciyes Üniversitesi'nden Prof. Dr. AYKUT ÖZDARENDELİ Hocamızı,</p>

	<p>Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. AYKUT ÖZKUL Hocamızı halkımız adına kutluyorum.</p> <p>Hikmetli bir söz, hepimiz birbirimizin eli, ayağı, gözü, kalbiyiz der. Kendimizi korumanın yolu, başkasına dikkat ve özenden geçer. Toplumumuz bu dikkate sahip. Toplumumuzda yüksek bir duyarlılık var. Hepimiz emin olalım: Millet-Devlet el birliğiyle, Koronavı mutlaka yeneceğiz.</p> <p>Değerli vekillerim,</p> <p>Sağlıkta Şiddetin Önlenmesi Yasa Teklifi ile 1 milyon 100 bini aşkın sağlık personelimize güvence sunma hazırlığında olan Yüce Meclisimize şükran borçluyuz. Teklifin istisnasız her vekilimizin desteği ile en kısa sürede yasalaşacağına inanıyoruz.</p> <p>Hastalarımızdan 264'ü daha iyileşti. Yoğun bakım ve entübe hasta sayımızdaki artış hızı düşme eğiliminde. Başarımız izolasyona bağlı. Virüs, gücünü temas ortamından alıyor. Virüse bu fırsatı tanımayalım. Evde kalalım.http://covid19.saglik.gov.tr</p>
09 Nisan 2020	<p>829 sismik izolatörle güçlendirilen MARMARA ÜNİVERSİTESİ PENDİK BAŞİBÜYÜK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ yenilenen özellikleriyle hizmete açıldı. 60 odası yoğun bakıma ayrılan hastanemiz, toplamda 535 yatak kapasitesine sahip. Milletimize hayırlı olsun.</p> <p>Hastalarımızdan 296'sı daha şifa buldu. Taburcu olan toplam hasta sayımız 2.142'ye ulaştı. Günlük 30.000 test hedefimize ulaşmak üzereyiz. Artan test sayımıza rağmen vaka artış hızı düşme eğiliminde. Virüs, gücünü temas ortamından alıyor. Evde kalalım.http://covid19.saglik.gov.tr</p>
10 Nisan 2020	<p>Bilim Kurulu Toplantımızın ardından Koronavirüs ile ilgili son gelişmeler ve aldığımız yeni tedbirlere ilişkin basın açıklamamız.</p> <p>https://www.pscp.tv/w/cV9FzDFQbUtxZ3huV2thRW98MW1yR21RWk13cUJHeca8dvqe8ILa7sNj_eARVRxUpOoVzDwmgEINEfgZ5vU?t=28s ...</p> <p>Günlük test sayısında 30.000'i aştık. Laboratuvar sayımız 106'ya çıktı. Yoğun bakıma giren hasta oranımız düşmeye devam ediyor. İyileşme hızında başarı grafiğimizi koruyoruz. Veriler, önümüzdeki günlerde iyileşme hızında artış olacağını gösteriyor.http://covid19.saglik.gov.tr</p>
11 Nisan 2020	<p>31 Aralık'tan bu yana sürdürdüğümüz mücadeleden ödün vermemekte kararlıyız. Uyarılarımızın istisnasız her koşulda geçerli olduğunu unutmayın. Süreci birlikte, sağduyu içinde, başarıyla tamamlayacağız. Bu inançtan taviz vermeyelim. Mücadelemizin sonucuna odaklanalım.</p> <p>Ülkemiz, virüsün dünya kamuoyuna duyurulduğu 31 Aralık 2019'dan itibaren, bu tehdidi, sözün bilime ve bilim insanlarına bırakılacağı bir sağlık sorunu olarak ele almıştır. Bir halk sağlığı tehdidini diğer tüm konulardan ayıran stratejiye güvenin.</p> <p>Yüce Meclisimiz, Sağlıkta Şiddetin Önlenmesi Yasa Teklifi ile beklediğimiz adımı attı. Sağlık çalışanlarımızın salgınla mücadele ettiği günlerde bu zamanlama çok anlamlıdır. DEĞERLİ VEKİLLERİMİZ sizlerden istirhamımız, tasarının Meclis'in tümünün Evet oyuyla hemen yasalaşmasıdır.</p> <p>Genç arkadaşlardan isteğim şu: Belirti olmaması sizi yanıltmasın. Virüsü yenemeyecek kişilere virüs bulaştırma ihtimaliniz olduğunu unutmayın. Hareketli günlere mola verin, bu molada kararlı olun. Mücadelede siz hangi tarafta yer alırsanız, şans o tarafta olacak, bunu unutmayın.</p> <p>Vaka sayımız, test sayısındaki artışla birlikte, öngörülebilir düzeyde artıyor. Bu artış, yoğun bakım sayısında gerçekleşmiyor. Tanıda daha hızlıyız, tedavi erken başlıyor. Türkiye tedavide ciddi başarı gösteriyor. Asıl başarı virüsten korunabilmekte.http://covid19.saglik.gov.tr</p>

Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca'nın 11 Mart 2020 akşamı televizyonda yapmış olduğu konuşmasında Türkiye'de yaşayan bir vatandaşta koronavirüs tespit edildiğini açıklamasının ardından korku, panik ve endişe sosyal medya paylaşımlarına yansımıştır. Koronavirüs nedeniyle okulların, üniversitelerin ve eğitim kurumlarının tatil edilmesi gerektiği de sıkça konuşulan konular arasına girmiştir. Vatandaşların toplu taşıma yerine iş yerlerine kendi araçlarıyla gitmeye başlamasıyla birlikte meydana gelen trafik yoğunluğu da sosyal medya gündemini etkilemiştir. Kolonya ve dezenfektan ürünlerinin satışının artmasıyla birlikte fiyatların yükselmesi ve marketlerde makarna, un... vb. gibi temel gıda ürünlerinin tükenmesi de sıkça konuşulan konular arasında yer almış, sosyal medya gündemi belirler duruma gelmiştir. Ancak yukarıdaki çizelgede de görüldüğü gibi, bakanın daha sonraki konuşmaları, hem halkı uyarıcı, hem de paniği önleyici düzeydedir.

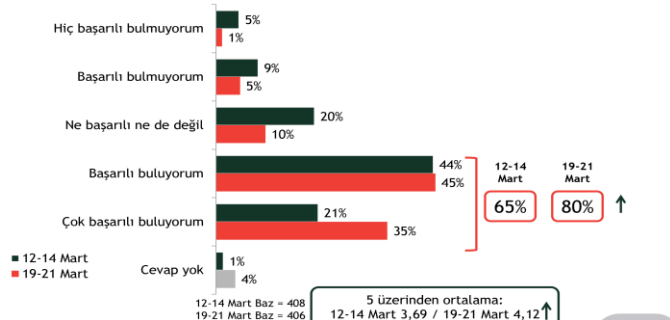
11 Mart Çarşamba saat 00:30'da Fahrettin Koca gündemle ilgili bir basın toplantısı yapacağını söylemiş ve o basın toplantısının ardından Türkiye'de atmosfer değişmişti. Türkiye'de ilk vakanın çıktığını o tarihte söyleyen Bakan Koca, her akşam vaka sayısını Twitter hesabından açıklıyor ve basın toplantısı düzenliyordu. Bakan Koca'nın Twitter hesabından yaptığı açıklamalar, hesabının etkileşimini ve takipçi sayısını artırdı. 10 Mart tarihinde 391 bin takipçisi olan Koca, bir gün içerisinde takipçi sayısını 500 bine, 29 Nisan'da ise 5 milyon 100 bine çıkardı (medyascope, 2020).

Grafik – Fahrettin Koca'nın 11 Mart-29 Nisan arası takipçi grafiği (medyascope, 2020)

StratejiCo'nun 22 Mart 2020 tarihli Covid-19 Kamuoyu Araştırmasında yer alan anket, Fahrettin Koca'nın bu süreçteki kamuoyu imajını ölçmektedir.

► Sağlık Bakanı Başarı Düzeyi

STRATEJICO

5. Şu ana kadar Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'yı Corona virüs konusunda ne derece başarılı buluyorsunuz?

era

StratejiCo (2020). "COVID-19 Kamuoyu Araştırması - 2 22 Mart 2020"

Koca'nın 247 tweetine toplam 28 milyon 193 bin 700 beğeni gelirken, en fazla beğeni alan paylaşımı Samsun'dan iki küçük çocuğun mesajını paylaştığı gönderi oldu. Gönderide "Bizim annemiz sağlıkçı, babamız asker, ikisi de çalışıyor. İzinleri yok. Kardeşimle ben evde kaldık. Anne ve babamızı görmemiz için siz de evde kalın!" yazıyordu. Koca bu mesajı "Bu mesaj Samsun'dan geldi. Mesajı herkes alsın istedik" notuyla paylaştı.

Dr. Fahrettin Koca @drfahrettinkoca · 22 Mar

Bu mesaj Samsun'dan geldi. Mesajı herkes alsın istedik.

4 B

73,8 B

483,2 B

10. SONUÇ ve ÖNERİLER

Dünya daha önceleri de küresel çapta salgınlara maruz kalmıştır. Ancak bu kez bir sağlık krizinden çok daha fazlasıdır. Bu, insani, ekonomik ve sosyal bir krizdir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından bir pandemi olarak karakterize edilen koronavirus hastalığı (COVID-19), toplumların özüne saldırmaktadır.

COVID-19-salgınının politik, ekonomik ve psikolojik açıdan etkilerinin benzeri görülmemiştir. Bu doğrultuda, insanların bu değişiklik ve uygulamalarla ve virüsün yayılmasıyla nasıl başa çıktıkları konusunda yapılan araştırmalarda, katılımcılara algıladıkları tehdit düzeyi, hükümet müdahalelerine duydukları güven, genel kaygı ve depresyon düzeyleri, güvenlikle ilgili davranışları ve virüslere özgü tehlikeleri nasıl değerlendirdikleri hakkında sorular yöneltilmiştir.

Salgının ilk gününden itibaren, COVID-19 ile ilgili korku ve güvenlik davranışı, hükümet kısıtlamalarının ve bireysel özgürlüklerin kısıtlanmasının ilan edilmesinden 1 gün sonra zirvede belirgin bir yükseliş göstermektedir. COVID-19 ile ilgili korku, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın konuşmasından 1 gün sonra ikinci kez zirve yapıyor. COVID-19'un yayılmasını azaltmak için hükümet müdahalelerine duyulan güven, uygulama tarihinden itibaren artmaktadır. Anksiyete ve depresyon için de artış eğilimi gösterilmektedir. Bu, COVID-19 hakkındaki endişenin psikopatolojik belirtilerle birlikte daha fazla rahatsızlığa neden olabileceğini düşündürmektedir. Katılımcıların virüsü yakalama, komplikasyonlara maruz kalma ve ondan (hastalıklı ise) ölme riskini değerlendirmelerinde hafif artış eğilimleri görülebilir. Buna ek olarak, bildirilen komplikasyon riski ve güvenlik politikaları açıklandıktan sonraki gün COVID-19 pikinden ölme riski, olasılıkla stres altında risk değerlendirmesinin yukarıdan aşağıya düzenlenmesini göstermektedir (Engelmann, et al., 2015). Bu durum, COVID-19'un yayılmasına ilişkin kuşkusuz artan endişeyi göstermenin yanı sıra, şu görüşleri öne çıkarmaktadır (Teufel, 2020: 3):

- ✓ İnsanlar COVID-19 salgını ile derinden rahatsız olurlar ve bu bile kritik bir eşişe ulaşabilir. Bu durumda, geri çekilme ve psikolojik rahatsızlıktan muzdarip insanlar için acil durum altyapısının oluşturulması çok önemlidir.
- ✓ İkincisi, hükümet politikalarına duyulan güven, sadece sosyal medya aracılığıyla değil, aynı zamanda kamuoyu konuşmalarıyla da zemin kazanıyor.
- ✓ Üçüncüsü, algılanan öznel risk, tehdit hissini bir sonucu olabilecek mevcut etki alanı oranlarına kıyasla daha fazla tahmin edilmektedir. Halkın COVID-19 hakkındaki endişesinin açık bir bilgi politikası tarafından kabul edilmesi gerekmektedir.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, politika ve sağlığı, farklı demografik grupların güvenini kazanan açıklamalarla başarılı bir şekilde birleştirmiştir. Ülkemizde COVID-19 ölüm oranı tırmanmaya devam etmektedir. Bu eş benzeri görülmemiş halk sağlığı krizi ile ilgili, hükümetimizin halk sağlığı çabalarını ve vatandaşların tepkilerini değerlendirmek için gerçekleştirilen ilk anketlerden elde edilen bulgular, halk sağlığı mesajlarının duyulduğunu göstermektedir. Genç yetişkinler arasında biraz daha az uyum dışında, çalışılan tüm alt gruplar kendilerini ve diğerlerini SARS-Cov-2 virüsünden nasıl koruyacaklarını anlamaktadır. Dikkat çekici bir şekilde, hükümete güvenmeyenler veya hükümetin kriz hakkında dürüst olmadığını düşünenler bile, Sağlık Bakanı'nın açıklamalarına inanıyor ve buna uygun hareket ediyorlar.

Karantina, nüfusun zihinsel sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkilerini göstermeye başlamaktadır. Bu nedenle iletişim, vatandaşlara evde kalmaları gerektiğini açıklamaktan, evde neler yapabileceklerine geçmelidir. Halk sağlığı protokollerini takip etmeyi daha cazip hale getiren, sanal sosyal etkileşimler, çevrimiçi sosyal okuma etkinlikleri, sınıflar, spor rutinleri vb. müdahalelere ihtiyacımız vardır; - hepsi uzun vadeli sosyal izolasyonun can sıkıntısını azaltmak ve halk sağlığı tavsiyelerine uymanın çekiciliğini artırmak için tasarlanmıştır. Ayrıca sağlık kadar önemli olan bir diğer konu da ekonomidir. Krizden mağdur olan kesimlere ekonomik yardımların acilen yapılması gerekmektedir. Kriz döneminde psikolojik olarak yıpranmış olan halk, ekonomik olarak da yıpranmıştır. Kriz tüm

dünyada yaşadıkça ve içeride kalmak insanlarda yıpranmaya yol açtıkça, böyle müdahaleler önem kazanacaktır.

KAYNAKÇA

Basın İlan Kurumu, (2018). “Yeni kabinede kim kimdir? İşte bakanların özgeçmişleri”, <https://web.archive.org/web/20180729174811/http://www.bik.gov.tr/yeni-kabinede-kim-kimdir-iste-bakanlarin-ozgecmisleri/>(e.t. 08.06.2020)

Brennen, J. S., Simon, F. M., Howard, P. N., & Nielsen, R. K. (2020). “Types, sources, and claims of Covid-19 misinformation”, Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.

CDC. (2020). https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/testing.html?CDC_AA_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fcoronavirus%2F2019-ncov%2Fphp%2Ftesting.html (e.t. 09.06.2020)

Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu, (2020). TÜBA Türkiye Bilimler Akademisi, <http://www.tuba.gov.tr/files/images/2020/kovidraporu/Covid-19%20Raporu-Final+.pdf> (e.t. 09.06.2020)

Demirbilek, Y., Pehlivan Türk, G., Özgüler, Z. Ö., & Meşe, E. A. (2020). “COVID-19 outbreak control, example of ministry of health of Turkey”, Turkish journal of medical sciences, 50(SI-1), 489-494.

De Salazar, P. M., Niehus, R., Taylor, A., Buckee, C. O., & Lipsitch, M. (2020). “Using predicted imports of 2019-nCoV cases to determine locations that may not be identifying all imported cases”, medRxiv. <https://www.medrxiv.org/content/medrxiv/early/2020/02/11/2020.02.04.20020495.full.pdf> (e.t. 09.06.2020)

Djalante, R., Lassa, J., Setiamarga, D., Mahfud, C., Sudjatma, A., Indrawan, M., ... & Gunawan, L. A. (2020). “Review and analysis of current responses to COVID-19 in Indonesia: Period of January to March 2020”, Progress in Disaster Science, 100091.

Engelmann, J. B., Meyer, F., Fehr, E., & Ruff, C. C. (2015). “Anticipatory anxiety disrupts neural valuation during risky choice”, Journal of Neuroscience, 35(7), 3085-3099.

Eşidir, O. V., & Bak, G. (2020). “Küreselleşme Bağlamında Türkiye'nin Koronavirüs İle Mücadeledeki Sürecinin Uluslararası Arenadaki Rolü”, International Black Sea Coastline Countries Symposium – 4, May 5-6, 2020, Giresun, 174-179.

Fisher, D., & Wilder-Smith, A. (2020). “The global community needs to swiftly ramp up the response to contain COVID-19”, The Lancet, 395(10230), 1109-1110.

Glik, D. C. (2007). "Risk Communication for Public Health Emergencies", Annual Review of Public Health, 28(1), 33–54.

ITO-Koronavirus, (2020). “Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Pandemisine Türkiye’de Hazırlılık ve Yanıt: 28. Gün Değerlendirmesi”, <https://www.istabip.org.tr/koronavirus/Haberler/5707/halk-sagligi-uzmanlari-dernegi-pandeminin-28-gun-degerlendirmesi>(e.t. 08.06.2020)

Karasar, N. (1998). Bilimsel araştırma yöntemleri (8. basım), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Kırık, A. M., & Özkoçak, V. (2020). "Yeni dünya düzeni bağlamında sosyal medya ve yeni koronavirüs (covid-19) pandemisi", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl, 7, 133-154.

Medyascope, (2020). “Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın Twitter analizi: Takipçi sayısı 391 binden 5 milyona çıktı, yaklaşık 4 milyon kez retweet edildi”, <https://medyascope.tv/2020/04/30/saglik-bakani-fahrettin-kocanin-twitter-analizi-takipci-sayisi-391-binden-5-milyona-cikti-yaklasik-4-milyon-kez-retweet-edildi/>(e.t. 08.06.2020)

- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., & Nielsen, R. (2019). "Reuters institute digital news report 2019", Vol. 2019, Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Nielsen, R. K., Fletcher, R., Newman, N., Brennen, J. S., & Howard, P. N. (2020). "Navigating the 'infodemic': How people in six countries access and rate news and information about coronavirus", UK: The Reuters Institute for the Study of Journalism y University of Oxford.
- Nielsen, R. K., & Graves, L. (2017). "'News you don't believe': Audience perspectives on fake news", Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2017-10/Nielsen%26Graves_factsheet_1710v3_FINAL_download.pdf (e.t. 09.06.2020)
- Özgenç, M. (27 Mart 2020). "Koronaya karşı 26 dev savaşı", Hürriyet Gazetesi. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/koronaya-karsi-26-dev-savasci-41478997>(e.t. 08.06.2020)
- Sağlık Bakanlığı İnternet Sitesi Basın Merkezi Bölümü Basın duyuruları <https://www.saglik.gov.tr/TR,3197/basin-duyurulari.html>
- Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 Yeni Koronavirüs Hastalığı. <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/> (e.t. 09.06.2020)
- StratejiCo (2020). "COVID-19 Kamuoyu Araştırması - 22 Mart 2020", https://stratejico.com/_upload/pdf/StratejiCo.Z-KoronavirusZGundemZArastirmasiZ19-21ZMartZRaporu.pdf(e.t. 08.06.2020.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2019). "Sağlık Bakanımız". saglik.gov.tr. T.C. Sağlık Bakanlığı.
- Teufel, M., Schweda, A., Dörrie, N., Musche, V., Hetkamp, M., Weismüller, B., ... & Skoda, E. M. (2020). "Not all world leaders use Twitter in response to the COVID-19 pandemic: impact of the way of Angela Merkel on psychological distress, behaviour and risk perception", *Journal of Public Health*, 1-3.
- Turan, A., & Çelikyay, H. H. (2020). "Türkiye'de KOVID-19 ile Mücadele: Politikalar ve Aktörler", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(1), 1-25.
- Türedi, G., Erdoğan, T.& Aba, G. (2019). "Son Dönem Sağlık Politikalarının Hemşirelik Mesleği Üzerine Etkisi", *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 130-142.
- United Nations, 25 March 2020, Launch of global humanitarian response plan for COVID-19.
- WHO, 26 March 2020, Critical preparedness, readiness and response actions for COVID-19.
- Wimmer, R. D., & Dominick, J. R. (2000). *Mass media research: An introduction* Wadsworth. Belmont, CA.
- World Economic Forum, March 2020, How fast is coronavirus spreading? <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/upward-trajectory-flattening-curve-how-countries-are-faring-coronavirus-covid-19/> (e.t. 09.06.2020)
- World Health Organization. (2020). Novel Coronavirus (2019-nCoV): situation reports, <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/330762/nCoVsitrep23Jan2020-eng.pdf> (e.t. 09.06.2020)
- World Health Organization (2020). Coronavirus Disease (COVID-19) events as they happen <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen> (e.t. 09.06.2020)
- Yalçınkaya, Hikmet (25 Mart 2020). "Uzmanları bir araya getiren 'Bilim Kurulu' nasıl kuruldu?", *GZT*. <https://www.gzt.com/jurnalist/uzmanlari-bir-araya-getiren-bilim-kurulu-nasil-kuruldu-3531656>(e.t. 08.06.2020)

Yener, Duygu (24 Mart 2020). "Türkiye'nin koronavirüsle mücadele politikasına 'Bilim Kurulu' yön veriyor", Anadolu Ajansı. Ankara <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiyenin-koronavirusle-mucadele-politikasina-bilim-kurulu-yon-veriyor/1777215> (e.t. 08.06.2020)

Yılmaz, Aykut (28 Şubat 2020). "İşte Kovid-19 savaşçısı bilim insanları", Milliyet Gazetesi.<https://www.milliyet.com.tr/gundem/iste-kovid-19-savascisi-bilim-insanlari-6154577>